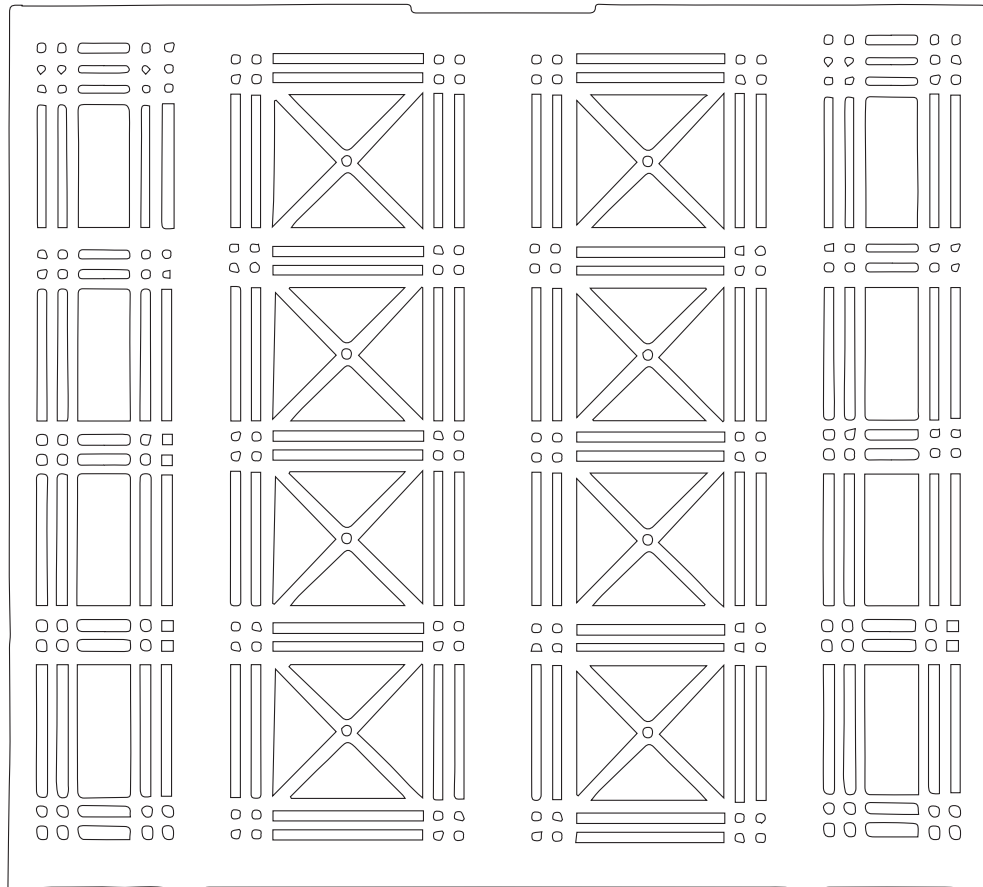




Στη μητέρα μου Στέλλα.



meting



W. J. P.
3

ΕΡΓΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΑΔΕΝΗΣ
ζωγραφική

Επιμέλεια
ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΦΗΣ

8 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ - 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2018



ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ

ΕΚΘΕΣΗ

Επιμέλεια

Χρίστος Χριστοφής
Γιώργος Βογιατζόγλου

Γραφείο τύπου - Δημόσιες σχέσεις

Μαρία Χάκα

Γραμματειακή υποστήριξη

Μαρία Χάκα

Συντονισμός

Γιώργος Βογιατζόγλου

Πινακοθήκη Γιώργου Ν. Βογιατζόγλου,
Ελ. Βενιζέλου 63, Νέα Ιωνία, 14231 Αττική.
Τ. + 30 210 27 10 472
E. info@vogiatzogloucollection.gr
w. <http://www.vogiatzogloucollection.gr>
Facebook: Πινακοθήκη Γιώργου Ν. Βογιατζόγλου
Twitter: @Vogiatzoglou_Co
YouTube: Pinakothiki Vogiatzoglou
Tumbir: VOGIATZOGLOU-ART-SPACE
Linkedin: VOGIATZOGLOU ART SPACE

ISBN: 978-618-83988-0-1

© Πινακοθήκη Γιώργου Ν. Βογιατζόγλου, Αθήνα 2018

© Κειμένων: Οι συγγραφείς

Απαγορεύεται η κάθε είδους αναδημοσίευση του υλικού σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα χωρίς την έγγραφη εξουσιοδότηση του συγγραφέα και του εκδότη. Οι παραβάτες διώκονται ποινικά βάσει του νόμου περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Ο κατάλογος εκδόθηκε με αφορμή την έκθεση ζωγραφικής
«Μιχάλης Μασδένης - Ζωγραφική»
Πινακοθήκη Γιώργου Ν. Βογιατζόγλου
8 Οκτωβρίου - 1 Δεκεμβρίου 2018

Κείμενα

Γιώργος Βογιατζόγλου
Χρίστος Χριστοφής
Μάνος Στεφανίδης
Νίκος Αλ. Μηλιώνης
Ραφαήλ - Θωμάς Παλλαντζάς

Επιμέλεια

Γιώργος Βογιατζόγλου

Επιμέλεια κειμένων

Χρίστος Χριστοφής

Φωτογράφιση έργων

Χριστόφορος Δουλγέρης

Καλλιτεχνικός σχεδιασμός

Μιχάλης Τωμαδάκης

Εκτύπωση

Γιώργος Κωστόπουλος

Με την υποστήριξη Vogiatzoglou Architects & Engineers.





ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

13

Πρόλογος

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ

15

Μιχάλης Μαδένης: Η ήρεμη δύναμη

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ

19

Η ζωγραφική ως δισδιάστατο θέατρο

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

23

Ο Μιχάλης Μαδένης και η ρωγμή στις βεβαιότητες του κόσμου

ΝΙΚΟΣ ΑΛ. ΜΗΛΙΩΝΗΣ

27

Για τον Μιχάλη Μαδένη και τα έργα του της περιόδου 1991-1994

ΡΑΦΑΗΛ - ΘΩΜΑΣ ΠΑΛΛΑΝΤΖΑΣ

29

ΕΡΓΑ

109

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

110

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΩΝ



Πρόλογος

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ

«Είναι αλήθεια ότι αισθανόμαστε για ένα έργο, σπάνια βέβαια, ένα αίσθημα σαν τον κεραυνοβόλο έρωτα, τον έρωτα με την πρώτη ματιά. Νομίζω ότι είναι δύσκολο να το ερμηνεύσουμε αυτό, με αισθητικούς, συναισθηματικούς ή νοητικούς λόγους. Όπως και στην ερωτική έλξη», έγραψε ο Σταύρος Τσιγκόγλου σε κείμενό του, το 2002, αναφερόμενος στα κίνητρα των συλλεκτών.

Έτσι ένιωσα κι εγώ όταν γνώρισα, πριν από αρκετά χρόνια, το έργο του Μιχάλη Μαδένη. Αργότερα εκτίμησα και τον ζωγράφο, τον άνθρωπο. Νιώθω υπερήφανος που η Συλλογή μου περιλαμβάνει έναν σημαντικό αριθμό έργων του Μιχάλη Μαδένη ώστε να είναι δυνατή η οργάνωση μιας ατομικής του έκθεσης στην Πινακοθήκη μας και ιδιαίτερα χαρούμενος που η έκθεσή μας περιλαμβάνει ενότητες έργων, φιλοτεχνημένων πριν από 25 χρόνια, που εκτίθενται για πρώτη φορά.

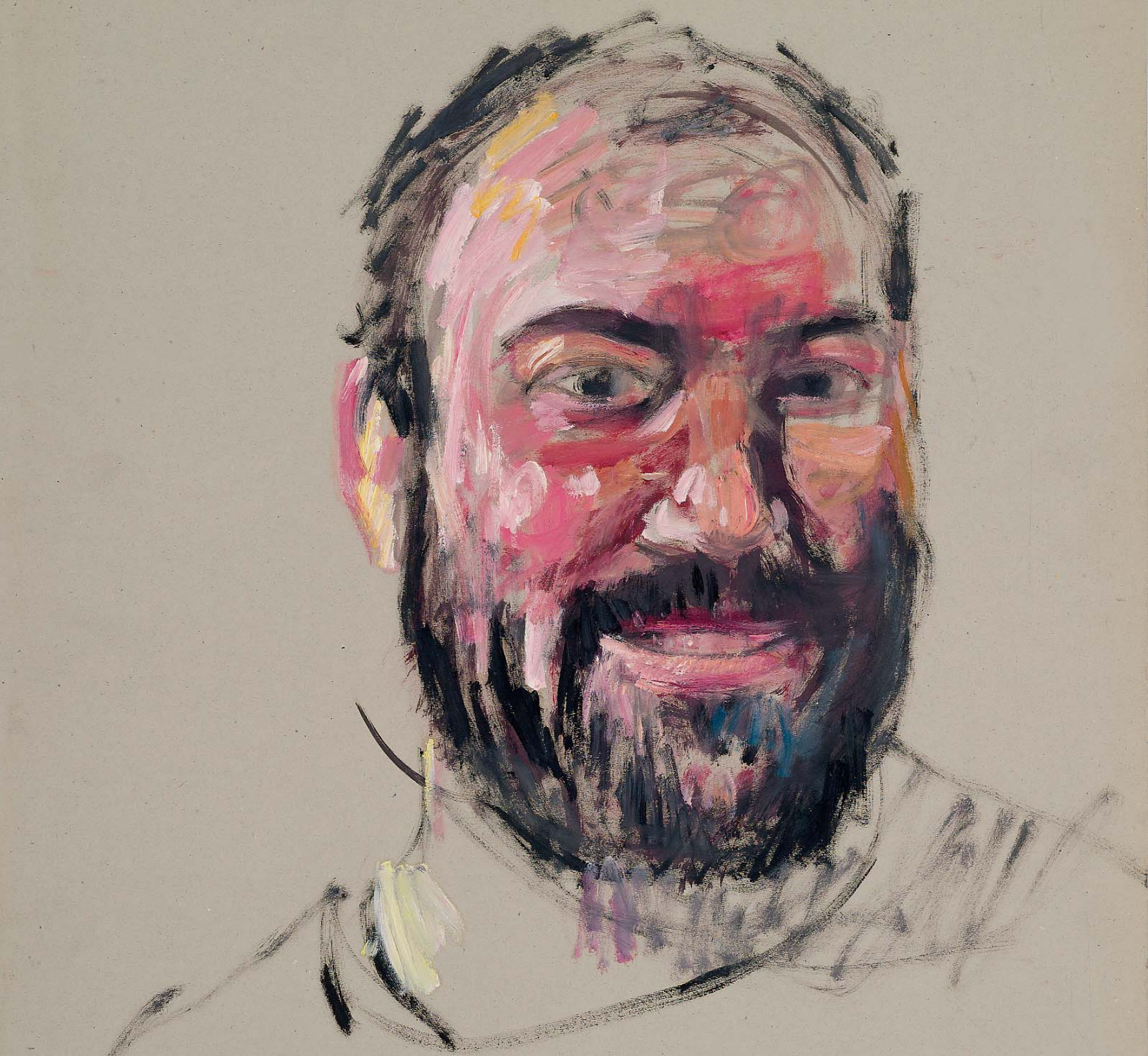
Ευχαριστώ θερμά τον φίλο μου, Μιχάλη, τον αγαπητό μου Χρίστο Χριστοφή για την επιμέλεια της έκθεσης, τον φίλο μου καθηγητή Μάνο Στεφανίδη, τον εκλεκτό Νίκο Αλ. Μηλιώνη, καθώς και τον νεαρό Θωμά Παλλαντζά για τα εμπνευσμένα κείμενά τους.

Ευχαριστώ όλους εσάς που στηρίζετε το έργο της Πινακοθήκης μας.

Σεπτέμβριος, 2018



Χωρίς τίτλο, 1993
Μικτή τεχνική σε χαρτί,
42 x 29,7 εκ.



24/11/92
Mentor Per 1/22 92

Μιχάλης Μαδένης: Η ήρεμη δύναμη

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ

«Όλα είναι αυτοβιογραφικά και όλα είναι ένα πορτρέτο»

Λούσιαν Φρόυντ

Η Συλλογή Γιώργου Βογιατζόγλου περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό έργων του ζωγράφου Μιχάλη Μαδένη, ανάμεσά τους και τα έργα της παρούσης έκθεσης. Πρόκειται για μία ιδιαίτερα σημαντική ενότητα έργων που φιλοτεχνήθηκαν, σχεδόν όλα, την περίοδο 1991-1994, δηλαδή μετά την αποφοίτηση του Μαδένη από την ΑΣΚΤ και κατά την διάρκεια των σπουδών του στην Χάγη. Κυρίαρχη η ανθρώπινη φιγούρα, η ανδρική φιγούρα, μια συνομιλία του ζωγράφου με τον εαυτό του, που ξεκίνησε από τα φοιτητικά του χρόνια και συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Τότε γνώρισα τον Μιχάλη Μαδένη. Τα έργα της έκθεσης, που δεν είχαν εκτεθεί μέχρι σήμερα, τα θαύμαζα στο εργαστήριο του ζωγράφου πριν από 25 χρόνια, πρόχειρα αναρτημένα στους τοίχους ή απλωμένα στο πάτωμα.

Τον Μάρτιο του 2001 η γκαλερί Νέες Μορφές οργάνωσε την τρίτη ατομική έκθεση του Μιχάλη Μαδένη στο χώρο της, που παραμένει, θεωρώ, η πλέον σημαντική έκθεση του ζωγράφου μέχρι σήμερα. Πρωταγωνιστής το ανδρικό γυμνό, αυτό που ο ζωγράφος ξέρει να ζωγραφίζει καλύτερα. «Όταν όλοι έκαναν γυναικεία γυμνά, εγώ αποφάσισα να κάνω ανδρικά που ήταν αντιεμπορικά. Το κέρδισα το στοίχημα», είπε σε συνέντευξή του στην Μαργαρίτα Πουρνάρα, το 2007, για το περιοδικό «Κ» της Καθημερινής.

Η Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα σε κείμενό της το 2001 χαρακτηρίζει τον Μιχάλη Μαδένη ως «Ανθρωποποιό». Δικός της είναι και ο χαρακτηρισμός «ήρεμη δύναμη» που δανείστηκα.

Τα έργα της έκθεσης των Νέων Μορφών βρίσκονται πλέον σε μεγάλες ιδιωτικές συλλογές, αλλά και στην Εθνική Πινακοθήκη.

Το κεντρικό έργο της έκθεσης «Εσταυρωμένος», 2000, λάδι σε μουσαμά, 208x198 εκ., ανήκει στη Συλλογή Βογιατζόγλου και έχει συμπεριληφθεί στην παρούσα έκθεση.

Με αφορμή την έκθεση του Μαδένη στις Νέες Μορφές, έγραψα τότε, τον Ιανουάριο του 2001, ένα μικρό κείμενο για τον ζωγράφο και το έργο του που, όμως, δεν δημοσιεύτηκε ποτέ. Το παραθέτω, ως έχει, γιατί αναφέρεται στην περίοδο που φιλοτεχνήθηκαν τα έργα που παρουσιάζει η Πινακοθήκη Βογιατζόγλου στην τωρινή της έκθεση.

«Τον Μιχάλη τον αγαπούν όλοι όσοι τον γνωρίσουν. Άνδρες και γυναίκες. Καλόκαρδος, ευγενικός, πολύ ευαίσθητος άνδρας – ή ακόμα παιδί; - με το πλατύ, συχνά ηχηρό χαμόγελο, καθρέφτη της ψυχής του. Αυτό το χαμόγελο κατέγραψε ο φακός της Johanna Weber στην τελευταία φωτογραφία του άλμπουμ που εκδόθηκε τον Νοέμβριο του 1995 με αφορμή έκθεσή του. Γυμνός από την μέση και πάνω, με το αριστερό χέρι στην κοιλιά και τα δάχτυλα ανοιχτά, σαν τις φιγούρες στα έργα του.

Την ώρα της δουλειάς η έκφραση στο πρόσωπο του καλλιτέχνη αλλάζει. Ο ζωγράφος Μαδένης ταυτίζεται πλήρως με το έργο του, προσπαθώντας να τιθασεύσει ένα παρορμητικό ταμπεραμέντο.

Βίαιη πινελιά, έντονη δράση και σχεδιαστικές παραμορφώσεις, ξυσίματα, ντρίπινγκ και συχνά γρήγορο ζωγράφισμα με το δάχτυλο. Ένταση, αρκετή να μεταμορφώσει τα χέρια του ζωγράφου-μοντέλου, ακόμη κι αυτές μόνο τις παλάμες του, σε ανοιχτές φτερούγες. Ένταση, αποτέλεσμα της ζωικής δύναμης, της πλεονάζουσας δύναμης, που ξεχειλίζει και μετατρέπεται σε δημιουργικότητα.

Έργα του Μαδένη είδα για πρώτη φορά τον Ιούνιο του 1992 στην πρώτη ατομική του έκθεση στις Νέες Μορφές. Τον ίδιο τον γνώρισα λίγους μήνες αργότερα στο σπίτι-εργαστήρι στην οδό Κωνσταντινουπόλεως στο Μεταξουργείο. Ήταν Δεκέμβρης και μόλις είχε επιστρέψει από την Ολλανδία. Το παλιό διόροφο σπίτι, η καλοφτιαγμένη μαρμάρινη σκάλλα με την ξύλινη κουπαστή που οδηγεί στον πρώτο όροφο, χώρο δουλειάς του ζωγράφου, τα άνετα ψηλοτάβανα δωμάτια, τα κρεμασμένα έργα στους τοίχους, η ζωγραφισμένη λευκή κουρτίνα στο παράθυρο του δρόμου, τα ξύλινα πατώ-



Χωρίς τίτλο, 1993
Μικτή τεχνική σε χαρτί,
42 x 29,7 εκ.

ματα πατιναρισμένα από τον χρόνο, η έντονη μυρωδιά των διαλυτικών, η ακαταστασία του εργαστηρίου, και τα τρένα, κυρίως τα τρένα, που περνούν μόλις λίγα μέτρα από το σπίτι και πάντα κάνουν τα παράθυρα να τρίζουν, ακόμη και σήμερα, μετά από τόσες επισκέψεις, μου δημιουργούν περίεργα συναισθήματα και με φέρνουν πίσω στην πρώτη συνάντηση. Τότε που πρωτογνώρισα το έργο του Μαδένη. Μεγάλα τελάρα, έργα από την Σχολή και μετά, αλλά κυρίως σχέδια, πολλά σχέδια. Γέμιζαν το πάτωμα. Και μετά τα μάζευε. Και άλλα σχέδια και ξανά.

Στην τελευταία του δουλειά κεντρικός ήρωας είναι και πάλι η ανθρώπινη μορφή. Όμως το μοντέλο έχει πάρει τώρα στα έργα την θέση του ζωγράφου. Η πινελιά παύει να είναι βίαιη και τα χέρια πέρνουν τις σωστές αναλογίες. Τα έργα είναι πιο φωτεινά και σε ορισμένα η φωτισμένη φιγούρα ξεκολλά ολότελα από τον σκοτεινό φόντο.

Ένας τεχνοκριτικός θα μπορούσε να επεκταθεί στην ανάλυση και τον σχολιασμό της δουλειάς του καλλιτέχνη. Εγώ απλά καταθέτω την έντονη συγκίνηση που νοιώθω μπροστά στο έργο του».

Με το έργο του Μιχάλη Μαδένη έχουν πράγματι ασχοληθεί πολλοί και σημαντικοί θεωρητικοί της τέχνης, με κείμενά τους σε βιβλία, καταλόγους εκθέσεων, εφημερίδες και περιοδικά. Ανάμεσά τους η Μαρία Μαραγκού, ο Νίκος Ξυδάκης, η Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα, η Μαργαρίτα Πουρνάρα, ο Χάρης Καμπουρίδης, η Μάρθα Χαλικιά, ο Τάκης Μαυρωτάς, ο Γιώργος Χρονάς, ο Νίκος Καλατζής, ο Κωνσταντίνος Μπούρας, η Ντόρα Ηλιοπούλου-Ρογκάν, ο Γιάννης Κολοκοτρώνης, η Τζούλια Δημακοπούλου κ.α.

Η μορφή του ζωγράφου κυριαρχεί σε όλα, σχεδόν, τα έργα. Πίνοντας τον καφέ του ή καπνίζοντας, γυμνός ή ημίγυμνος τις περισσότερες φορές, συχνά όρθιος, σε κίνηση που θυμίζει φιγούρα χορευτή μπαλέτου. Άλλοτε πάλι μεταμφισμένος σε Ρέμπραντ, όπως και ο ίδιος ο Ρέμπραντ συνήθιζε να μεταμφιέζεται στις αυτοπροσωπογραφίες του.

«Σχεδόν είκοσι χρόνια πίσω / γυρίζουν οι σελίδες / Άνθρωποι παιδιά μου και τον / Θεό στο μέτωπο», δηλώνει ο Μιχάλης Μαδένης στο ποίημά του «**Κομμάτια ο Ζωγράφος**», Σεπτ. 2017.

Ιούνιος, 2018





Η ζωγραφική ως δισδιάστατο θέατρο

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ



«Η στερνή, η πιο ιερή μορφή της θεωρίας είναι η πράξη»

Νίκος Καζαντζάκης

πάντα υπάρχει τρόπος για να βλέπουμε αλλιώς και τον εαυτό μας και τον κόσμο. Πιο υποψιασμένα, πιο ουσιαστικά.

-Φιλοσοφία; Όχι αναγκαστικά.

-Ζωγραφική; Οπωσδήποτε.

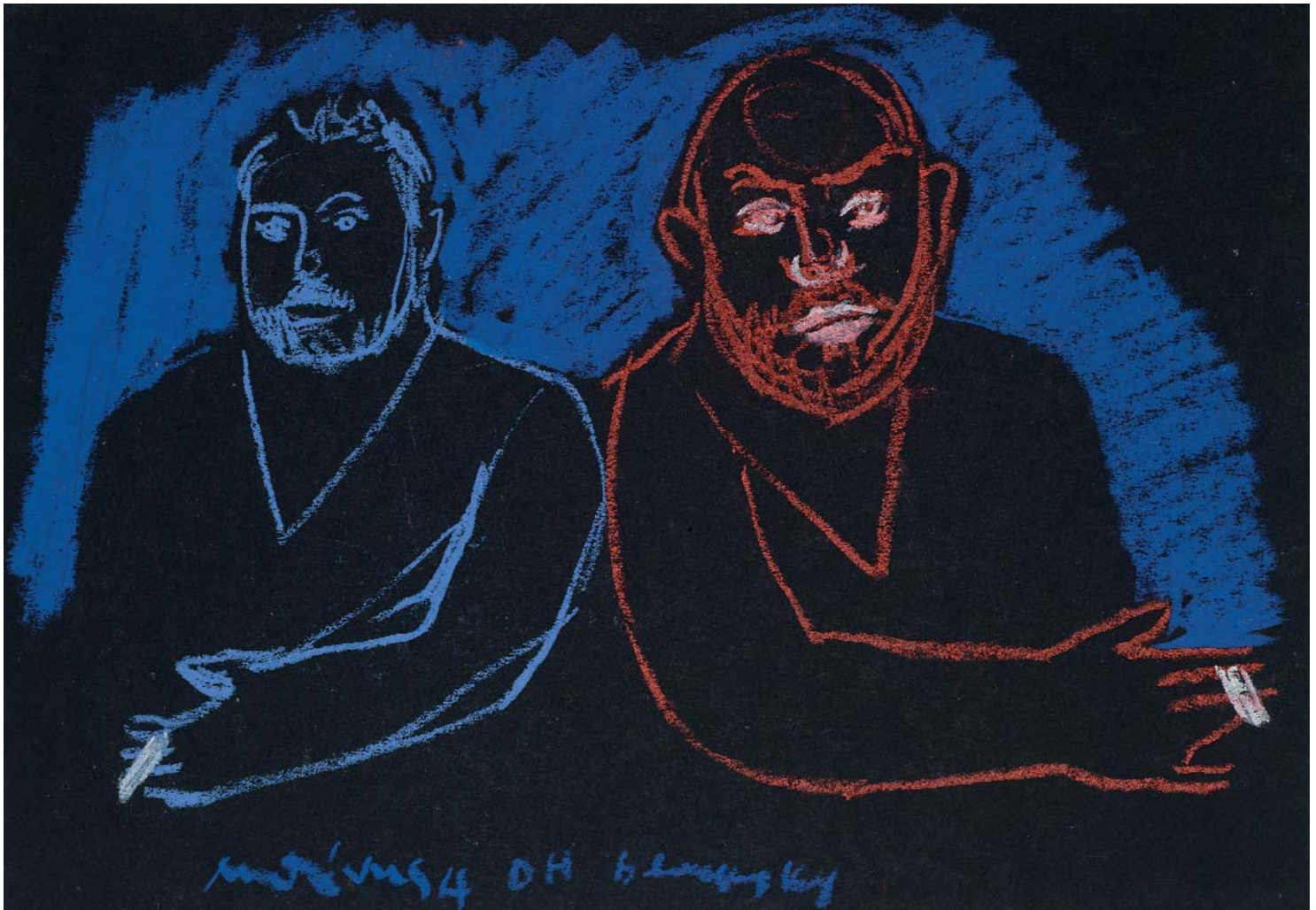
Νομίζω πως η ζωγραφική ανέκαθεν υπηρετούσε αυτή την λοξή, την ιδιαίτερη ματιά σ' ένα κόσμο που οι πολλοί θεωρούν δεδομένο - ενώ δεν είναι!

Αρκεί η ίδια να μην καταφάσκει στο προφανές αλλά να λειτουργεί συνειδητά ως μορφή οπτικής μύησης. Αυτό μόνο. Και τότε αρχίζει μια διαδικασία που οδηγεί από το εκτός στο εντός. Και από την επιφάνεια στο, όποιο, βάθος των πραγμάτων. Στην μέθεξη.

Η ζωγραφική του Μιχάλη Μαδένη εξελίσσεται σταθερά, πολυδιάστατα - όσο και επώδυνα- προς αυτή την κατεύθυνση. Από τις μικρές συνθέσεις, τα σχέδια στο χαρτί ως τους μεγάλους πίνακες όπου η επική αφήγηση, η λυρική τοπιογραφία συνυπάρχουν με την ανάγκη της προσωπικής εξομολόγησης. Εν είδει κατάδυσης στον βαθύτερο εαυτό.

Αυτό είναι. Η εικόνα να γίνεται το μέσον για να αποδοθεί το ανείδωτο. Σαν τη κατάβαση του Ορφέα στο βασίλειο της Περσεφόνης που φιλοδόχησε μέσα από την τέχνη, τη μουσική να νικήσει τον θάνατο και ν' αναστήσει τον έρωτα. Ως την υψηλότερη εκδοχή της τέχνης.

Ο υποψιασμένος θεατής παρακολουθεί με δέος αυτόν τον αγώνα του δημιουργού για να κατακτήσει όχι τόσο προσωπική γραφή όσο εκείνη τη



φόρμα που θα αντανακλά το ανάλογο, στοχαστικό, εξομολογητικό περιεχόμενο. Εδώ, η κατακτημένη virtuosité, η ευγλωττία της χορευτικής γραμμής, ο δυναμισμός της χειρονομίας γίνονται τα μέσα και όχι ο στόχος. Γιατί ο στόχος παραμένει η δικαίωση της ζωγραφικής ως έκφρασης ισόκυρης με την ποίηση και τη μουσική.

Αφού σε κάθε εποχή, η κάθε τέχνη - και ασφαλώς η ζωγραφική - καλείται να ορίσει ξανά τον εαυτό της. Να αναδυθεί εκ νέου στην εποχή της υπηρετώντας ανάλογες ανάγκες. Καινούργιες ιδιαιτερότητες. Παραμένοντας όμως η ίδια, η αυτάρκης, πανάρχαια μήτρα των εικόνων. Αυτό είναι το στοίχημα. Να ζεις στην εποχή σου αλλά και να αφουγκράζεσαι τη ζωή των προηγούμενων εποχών. Σε τρόπον ώστε αυτή η ζωή - κι όχι το φάντασμα της - να επιβιώνει σαν αποκάλυψη στο έργο σου. Και αυτή η συνύπαρξη, η co-existence, να λέγεται μέλλον.

Νομίζω πως προς την κατεύθυνση αυτή ο Μιχάλης Μαδένης κάνει σήμερα ακριβώς, με την έκθεση αυτή στην Πινακοθήκη Βογιατζόγλου, έναν επιτυ-

Χωρίς τίτλο
Μικτή τεχνική σε χαρτί,
25,2 x 35,2 εκ.

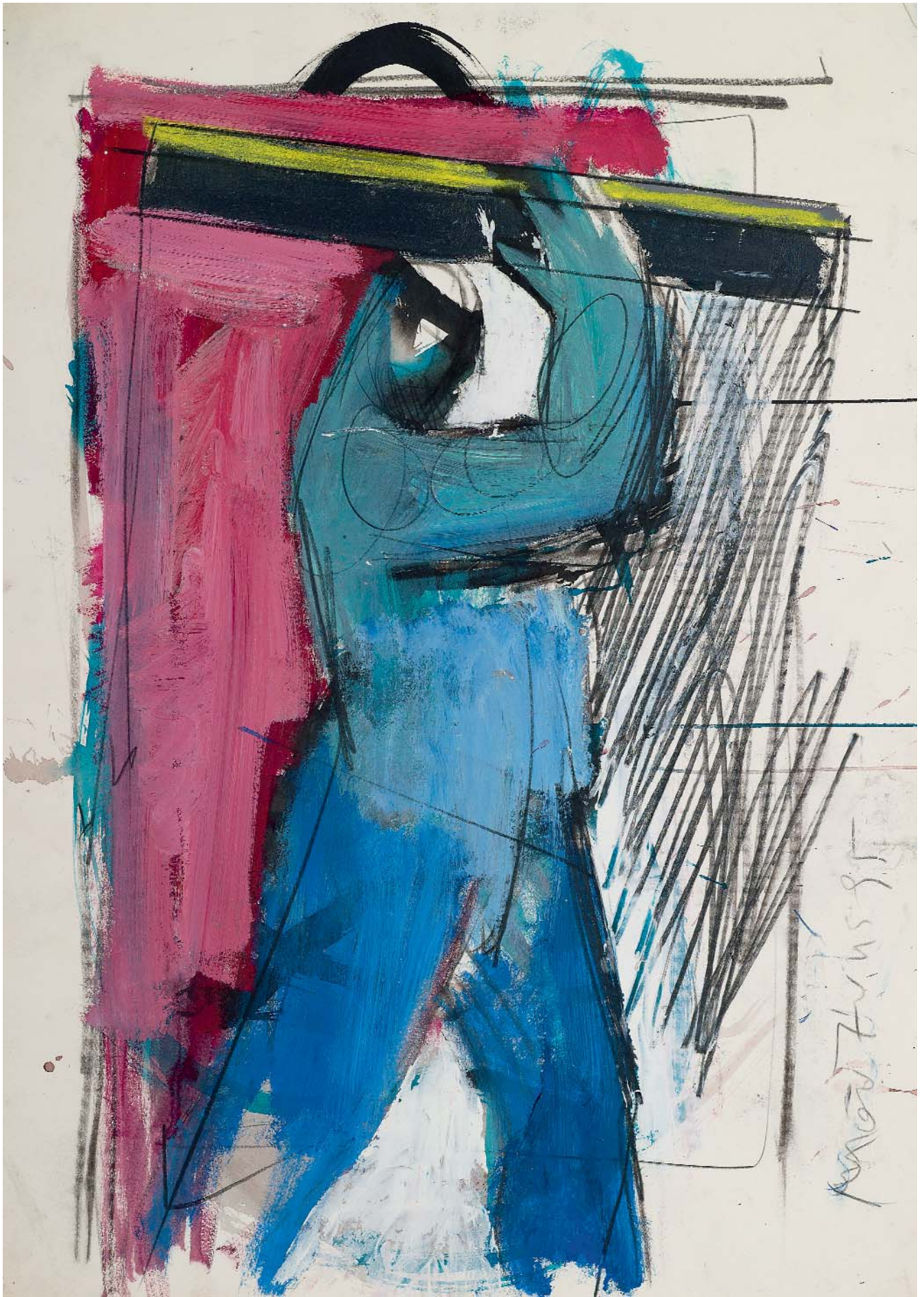
χημένο απολογισμό. Σήμερα ζωγράφος και συλλέκτης δικαιώνονται. Ο πρώτος γιατί πειραματίστηκε επιμένοντας κι ο δεύτερος γιατί υποστήριξε αποθησαυρίζοντας ένα υλικό που οι περισσότεροι θα το προσπερνούσαν ως ... προπαρασκευή. Κι όμως. Τα εκατοντάδες μικρά και μεγάλα σχέδια του Μαδένη που ο Βογιατζόγλου συγκεντρώνει μεθοδικά επί μίαν εικοσαετία, αποδεικνύονται σήμερα απολύτως ολοκληρωμένα έργα. Επιπλέον αποτελούν σπουδαίο μάθημα για τους νεότερους. Ότι δηλαδή τα πάντα (πρέπει να) ξεκινούν από το σχέδιο. Και ότι το σχέδιο, είτε είναι τυχαίο σκαρίφημα, είτε γρήγορο γράφημα, είτε σύνθεση - μακέτα, διαθέτει αυτάρκη γοητεία.

Θυμάμαι τον Τώνη Σπητέρη να γυρεύει να δει πρώτα τα κροκί από τους καλλιτέχνες που επισκεπτόταν ώστε να αποκρυσταλλώσει γνώμη για το σύνολο έργου τους. Κι αυτό ήταν μάθημα για μένα. Ένα μάθημα για την αδιαμφισβήτητη σημασία του σχεδίου ως εμβρυουλκού κάθε εικαστικής ιδέας. Από τον κλασικισμό και το ρομαντισμό ως την εννοιολογική τέχνη.

Επειδή το σχέδιο αποκαλύπτει αλλά και ξεγυμνώνει τον καλλιτέχνη. Η συλλογή Βογιατζόγλου και συνεπώς η έκθεση περιλαμβάνει σχέδια που φιλοτέχνησε ο ζωγράφος ως φοιτητής στην ΑΣΚΤ ή κατά την μετάβαση του για περαιτέρω σπουδές στην Ολλανδία. Είναι εύλογο, βασικό θέμα των έργων να αποτελεί το πρόσωπο του, καλύτερα η στιγμιαία του έκφραση, το πρωινό βλέμμα στον καθρέφτη του λουτρού και το ύστατο στα τζάμια του εργαστηρίου, αργά το βράδυ όταν το αλκοόλ κάνει τις σκιές να ζωντανεύουν. Είναι απόλυτα φυσικό. Ο δημιουργός, παρατηρώντας ανησυχαστα τον εαυτό του παρατηρεί τον ανήσυχο κόσμο προσπαθώντας να κατανοήσει. Και τον εαυτό του και τον κόσμο. Στην πάλη αυτή με τις εικόνες και τις έννοιες ο Μαδένης δεν εξιδανικεύει, ούτε κάνει συμβιβασμούς. Τον διακρίνουν τόσο χιούμορ όσο και αυτοσαρκασμός. Σε τέτοιο βαθμό ώστε κάποια έργα του μού φέρνουν στο νου τον σαρκαστικό ορισμό που έδωσε ο Άμπροουζ Μπιρς για την ζωγραφική: Πρόκειται για την αναπαράσταση σε δύο διαστάσεις αντικειμένου που είναι αδιάφορο στις τρεις.

Επιπλέον, επιχειρώντας προσωπικές αναγνώσεις των παλιών δασκάλων στα ακρυλικά και τα μελάνια του υποδύεται ανάλογους ρόλους ώστε να κατανοήσει τη δική του θέση στη τέχνη και την ιστορία της. Εδώ η ζωγραφική λειτουργεί με όρους θεάτρου. Παίζει δηλαδή την περσόνα του Φάλσταφ, του Ιάγου, του Ρωμαίου, του Ιαβέρη, του Ριγκολέτο ή του Σάυλκ. Είναι βέβαια αυτός έχοντας όμως αφομοιώσει ολόκληρη την ενέργεια της δυτικής τέχνης. Μαζί με την μυθολογία της. Στο πολύ γνωστό βιβλίο του Sebastian Mee για τον Lucian Freud υπάρχει ένα κεφάλαιο που επιγράφεται Realisme as Theatre. Εγώ θα συμπλήρωνα και την λέξη Μυθολογία. Αυτήν ακριβώς την μυθολογία μοιράζεται τούτη την στιγμή μαζί μας.

Δεκαπενταύγουστος 2018



Ο ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΑΔΕΝΗΣ ΚΑΙ Η ΡΩΓΜΗ ΣΤΙΣ ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΝΙΚΟΣ ΑΛ. ΜΗΛΙΩΝΗΣ

*"Forget your perfect offering
There's a crack, a crack in everything
That's how the light gets in."*

(Leonard Cohen, "Anthem")

Εί
είναι φορές που για να δοθεί ζωή στα πράγματα χρειάζεται μια ρωγή, αυτή που το ατελές γνωρίζει και το τέλειο αγνοεί. Μοιάζει σαν τον δισταγμό, το κόμπιασμα στη φωνή που κάνει τον λόγο ζωντανό, κατανοητό και εντέλει ανθρώπινο. Η απουσία της καθιστά το τέλειο αδιάφορο και ανυπόφορο και η εμφάνισή της γονιμοποιεί αισθητικά και ηθικά το ατελές. Αυτή τη ρωγή επέφερε ο εικοστός αιώνας κλονίζοντας την επιβεβλημένη από τα αυταρχικά καθεστώτα αισθητική με το να ξαναφορέσει ανάποδα το ένδυμα της παράδοσης. Εφόσον τα καθεστώτα αυτά είχαν οικειοποιηθεί τη συμβατική ομορφιά, χρησιμοποιώντας την ως όργανο της πολιτικής τους προπαγάνδας και υποβιβάζοντάς την σε κάτι το ηθικά αφόρητο, η καλλιτεχνική πρωτοπορία ανέλαβε το ιερό καθήκον να εξιλεώσει την τέχνη. Την ηθική και αισθητική αυτή υποχρέωση οι καλλιτέχνες την πραγματοποίησαν μέσα από την παρωδία και την αμφισβήτηση της καθιερωμένης αντίληψης περί ομορφιάς (ως ευ-μορφίας), προβάλλοντας το προκλητικά ανορθόδοξο και αντισυμβατικό, το ά-σχημο (ως το μη έχον σχήμα), το οποίο ανέδειξαν ως αισθητικό τους πρόταγμα. Ο μοντερνισμός προκάλεσε τη βαθιά ρώγμωση στις απόλυτες βεβαιότητες και τις ορθόδοξες παραδοχές του παρελθόντος.

Την ίδια ρωγή επιχειρεί και ο Μιχάλης Μαδένης, προκειμένου να αναδείξει την εσωτερική ομορφιά των πραγμάτων. Ξεφλουδίζει την επίφασή τους και αναδεικνύει το κουκούτσι της ουσίας τους. Στρέφει τη ματιά του, σαν μεγεθυντικό φακό, στο ασήμαντο, το ευτελές και το κοινότοπο και σαν θαυματοποιός το κάνει να φαντάζει σημαντικό, πολύτιμο και πρωτότυπο. Αυτό που επιχειρεί δεν είναι το αποκύημα μιας καλπάζουσας ονειροφαντασίας, αλλά το πικρό καταστάλαγμα μιας πραγματικότητας οδυνηρής. Καταλύοντας τις βεβαιότητες, αφήνει να παρεισφρήσει στο έργο του η διαλυτική και συνάμα γονιμοποιός αμφισβήτηση και ο δισταγμός, που, όπως οι negligences του Delacroix, κάνουν τα πράγματα να φαίνονται αληθινά.

Χωρίς τίτλο, 1995
Μικτή τεχνική σε χαρτί,
76,2 x 57 εκ.

Μαθητής του Παναγιώτη Τέτση, ο Μαδένης πήρε απ' αυτόν την επιθυμία να επαναπροσδιορίσει την πραγματικότητα, όχι με την ειδυλλιακή θαλπωρή και τη χρωματική ευαισθησία του δασκάλου του, αλλά με μια εξπρεσιονιστική ορμή και ενδόμυχη διάθεση να επιφέρει ρωγμές στην παραδείσια εικόνα εκείνου. Η ζωγραφική του έχει οξύτητα και αιχμηρότητα, και εντούτοις είναι περισσότερο εξομολογητική, αφού λειτουργεί σαν εσωτερικός μονόλογος. Μας κάνει περισσότερο να διαλογιζόμαστε, παρά να ευφραϊνόμαστε, καθώς είναι χαρακιά απ' όπου φαίνονται τα ενδότερα της ψυχής του, παρά καθρέφτης μιας αφελούς και ανέμελης μακαριότητας.

Από την ολλανδική μαθητεία του και ιδιαίτερα από την ώριμη περίοδο του Rembrandt ή του Frans Hals, ο Μαδένης έμαθε να βλέπει την πραγματικότητα όχι με τόνους αλλά με όγκους. Αυτή την ογκομετρική αντίληψη την μετέπλασε σε κάτι απόλυτα προσωπικό για να κτίσει ένα ζωγραφικό ιδίωμα που με τον χρόνο αποπνέει όλο και περισσότερο θρησκευτικότητα και αρχαϊκή ιερότητα, θυμίζοντας τοτέμ ή θρησκευτικά ξόανα. Η κατά μέτωπον παρουσία του ανθρώπου, η αυστηρή δωρικότητα, η εσκεμμένη ακαμψία έχουν κάτι από την ατμόσφαιρα του θεάτρου σκιών, της γεωμετρικής ζωγραφικής των αγγείων ή των μεσαιωνικών χειρόγραφων. Η ανθρώπινη μορφή γίνεται σχεδιαστικά αυστηρότερη και χρωματικά λιτότερη. Η χρήση επικολημένων χρωματισμένων χαρτιών, δημιουργεί ένα παλίμψηστο που αντικαθιστά την πάστα του χρώματος.

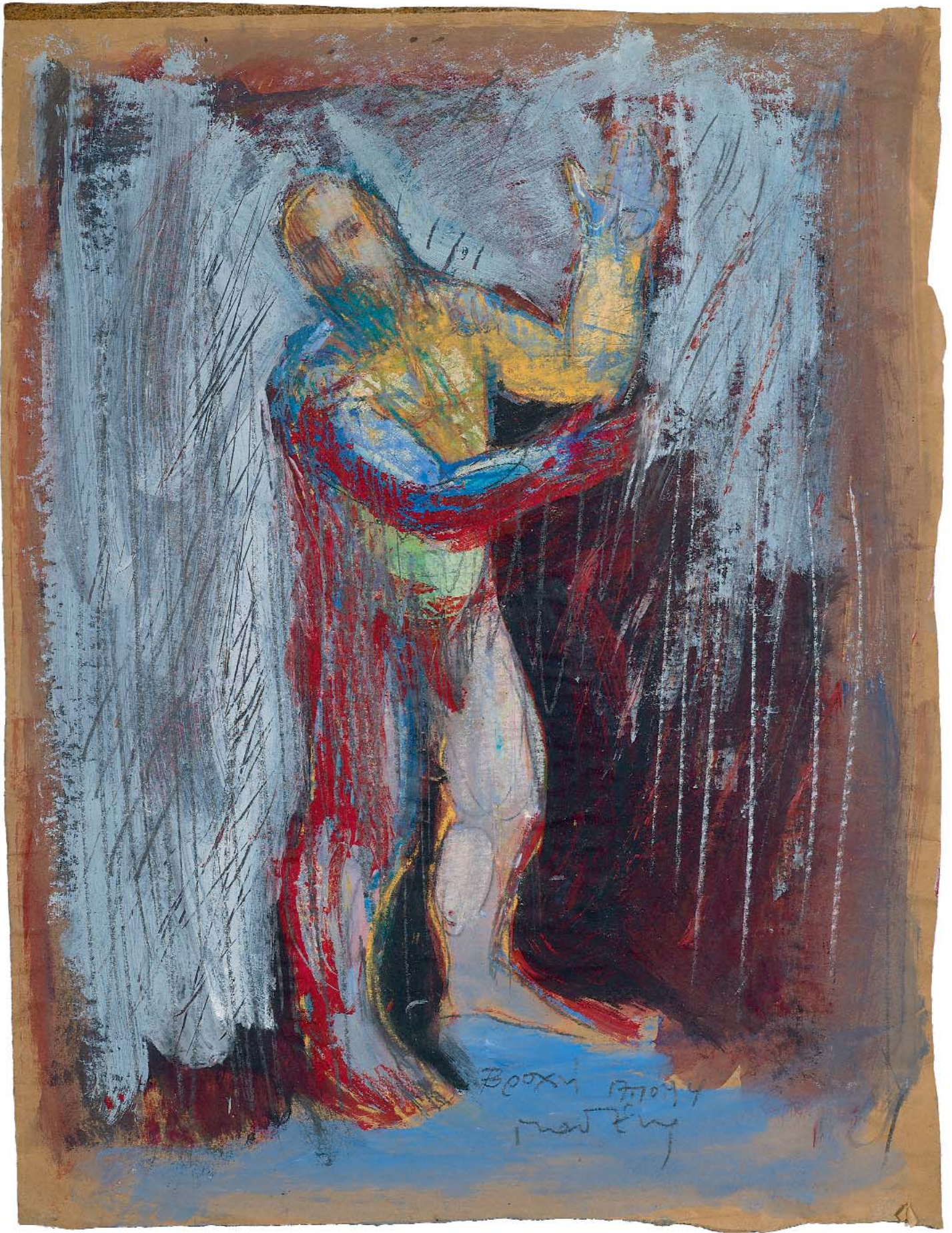
Στην ολλανδική του εμπειρία ανάγεται, επίσης, η προσήλωσή του στην αυτοπροσωπογραφία. Η μορφή του ζωγράφου εικονογραφείται επανειλημμένα σαν μια φιγούρα οικεία και εύκαιρη. Η ανάμνηση των μεγάλων maîtres των μουσείων στοιχειώνει μέσα του, καθώς ό,τι κάνει την εποχή εκείνη γίνεται με την ρώμη του Van Gogh και τη ρευστότητα του De Kooning. Οι γραμμές του έχουν μια συνεχή ροή και η υγρασία που διαπερνά τα έργα αυτά είναι σαν τα προμηνύματα του μεταγενέστερου βασικού του ευρήματος: της βροχής. Η εικονογράφηση του εαυτού του γίνεται με διάθεση αυτοσαρκασμού και αυτομαστιγώματος. Κυρίως, όμως, είναι απόπειρα αποκατάστασης της επικοινωνίας με τον έξω κόσμο μέσω της ανάπτυξης μιας ιδιότυπης στάσης προς τον εαυτό του, εξαντλώντας προς αυτόν την αυστηρότητά του. Η ματιά του είναι οδυνηρά διεισδυτική και το χαμόγελό του γίνεται πικρό ή ειρωνικό· καίει το χαρτί και κονιορτοποιεί την ύλη, σαν πυρωμένο σίδηρο, με τόση δύναμη που την αισθανόμαστε ν' αποτυπώνεται βαθιά μεσ' την ψυχή μας. Ο Μαδένης χρησιμοποιεί την ίδια τη μορφή του σαν ιερό σφάγιο, παραμορφώνοντάς την και μετατρέποντάς την σε καρικατούρα. Σαν μάγος απόκρυφων μυστηρίων αρνείται να θυσιάσει τον αμνό που φέρεται ενώπιόν του στο βωμό και στρέφει το μαχαίρι καταπάνω του, πλήττοντας τον ίδιο του τον εαυτό. Με μια πρωτόφαντη γενναιοδωρία πορεύεται οικειοθελώς προς μια συμβολική αυτοθυσία· και αυτό τον κάνει ξεχωριστό και σπουδαίο. Η διάθεση της αυτοθυσίας που οδηγεί στην παραμυθία και τη λύτρωση, κινητοποιεί το νευρικό μας σύστημα και ταρασσει το θυμικό μας. Η ζωγραφική του έτσι γίνεται πιο ουσιώδης και εσωτερική και δεν είναι απλώς διακόσμηση, στολίδι φαντα-



Χωρίς τίτλο, 1998
Μικτή τεχνική σε χαρτί,
42,1 x 58,8 εκ.

χτερό. Μεταβάλλεται σε σύμβολο για το πώς πρέπει να λειτουργεί ο καλλιτέχνης: να βλέπει τις ρωγμές εκεί που οι άλλοι μακαρίως βιώνουν βεβαιότητες και η ματιά του με γενναιοδωρία να αγκαλιάζει τον κόσμο φεγγοβολώντας τον.

Αναλογιζόμενοι τον Rembrandt σκεφτόμαστε ότι εκείνο που τον έκανε αθάνατο είναι το αναπάντεχο και το ρωγμώδες της ζωγραφικής του, εκεί που οι σύγχρονοί του αυτάρεσκα και ανίδεα έβλεπαν μόνο ροδαλή σάρκα. Η βαθιά επίγνωση της ματαιότητας των πραγμάτων που αποτυπώνεται στη ματιά των πορτραίτων του (και ιδίως των αυτοπροσωπογραφιών του), είναι το θραύσμα που ανέδειξε το θαύμα. Η απόδοση εκείνης της στιγμής του ψυχικού μετωρισμού, όπου καταλαμβάνεται κανείς εξ απροόπτου. Αυτή την αίσθηση του εξ απροόπτου, του αναπάντεχου και του μεταίχιμου, αυτό το θαυμαστό και αποτροπαϊκό θραύσμα της ψυχής του, διακρίνουμε στη ζωγραφική ματιά του Μιχάλη Μαδένη και τούτο είναι το στοιχείο που τον κάνει να ξεχωρίζει.



Για τον Μιχάλη Μαδένη και τα έργα του της περιόδου 1991-1994

ΡΑΦΑΗΛ – ΘΩΜΑΣ ΠΑΛΛΑΝΤΖΑΣ

Τον Μιχάλη Μαδένη γνώρισα σχετικά πρόσφατα, μέσω των έργων του της τελευταίας του έκθεσης με τίτλο «Διαδρομές» και ύστερα μέσα από συζητήσεις. Τα τοπία εκείνης της έκθεσης με συγκλόνισαν, τόσο με την εκρηκτική σύνθεση των χρωμάτων τους, όσο και με την ποιότητα από βαριές, χρωματικές πάστες που συνέθεταν το εκάστοτε τοπίο.

Ο Μ. Μαδένης είναι ένας καλλιτέχνης σύγχρονος – των καιρών μας – βαθιά συναισθηματικός και εξπρεσιονιστής, όπως τον χαρακτηρίζουν και τα έργα του. Πολυπράγμων, πραγματεύεται και δοκιμάζεται με διάφορα είδη τέχνης, συνθέτοντας έτσι ένα πολυδιάστατο σύνολο καλλιτεχνικής παραγωγής, κάτι που τον χαρακτηρίζει κατά πρώτον από γενναιότητα, ένα στοιχείο που εκλείπει όλο και περισσότερο από τον άνθρωπο του 21ου αιώνα.

Τα έργα λοιπόν αυτής της έκθεσης αποτελούν ένα σημαντικότερο τμήμα του προαναφερθέντος συνόλου. Πρόκειται κυρίως για σειρά σχεδίων που δημιουργήθηκαν το διάστημα μεταξύ των ετών 1991-1994, όταν ο Μ. Μαδένης ήταν «μαθητευόμενος» στη Χάγη. Με γραψίματα γρήγορα και δυνατά και σχέδιο που μοιάζει εγχάρακτο, οι μορφές οργανώνονται απλά και δυναμικά, με έντονες χρωματικές γκάμες και αντιθέσεις και συχνά εντός οργανωμένου πλαισίου, δίνοντας μια άλλη διάσταση στο κενό του χαρτιού. Μοντέλο είναι ο εαυτός του. Κάθε έργο αποτελεί άλλοτε έναν εσωτερικό μονόλογο, μία προσωπική ενδοσκόπηση και άλλοτε μία συζήτηση του καλλιτέχνη, τόσο με τον εαυτό του, όσο και με προγενέστερους καλλιτέχνες και το έργο τους.

Με τάση, λοιπόν, συμβολική και με μέσα εξπρεσιονιστικά ο Μ. Μαδένης καλεί τον θεατή όχι μόνο να «δει τέχνη», αλλά να δει και να παρατηρήσει τον ίδιο τον καλλιτέχνη σε αντιδιαστολή με τη δραματικότητα του έργου του. Ο επισκέπτης της έκθεσης έχει τη δυνατότητα να αναγνωρίσει την ικανότητα του καλλιτέχνη, την καλλιτεχνική του ανησυχία και τελικά, τον ίδιο τον καλλιτέχνη και μάλιστα στην ενδιαφέρουσα φάση των αρχικών βημάτων του στον καλλιτεχνικό χώρο. όλα μέσα από τα έργα του.

Η συγκεκριμένη έκθεση υπενθυμίζει αυτό που άλλοτε εσκεμμένα καλύπτεται και άλλοτε αφελώς παραβλέπεται, ότι το μέσο της δημιουργίας της Τέχνης είναι ο ίδιος ο καλλιτέχνης και δίχως αυτόν δεν μπορεί να υπάρξει η Τέχνη. Προς ορισμό, λοιπόν, της τέχνης πρέπει να οριστεί πρώτα ο Καλλιτέχνης. Εδώ πρόκειται για τον νέο, μαθητευόμενο καλλιτέχνη και ένα τμήμα της καλλιτεχνικής του παραγωγής της περιόδου του αυτής, που μετεξελιχτηκε στον σύγχρονο, ώριμο και εξπρεσιονιστή καλλιτέχνη, Μιχάλη Μαδένη.

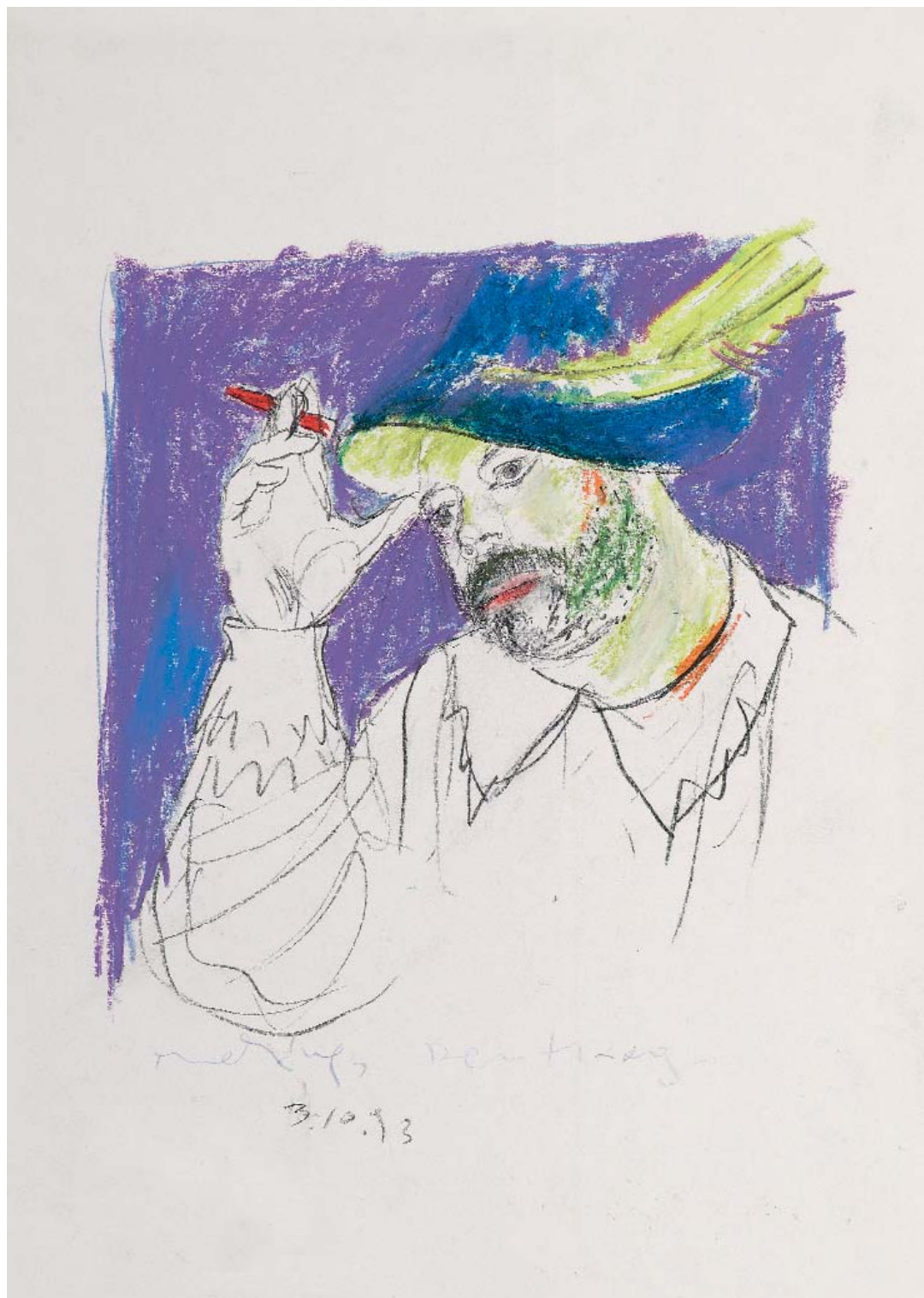
Βροχή, 1994
Μικτή τεχνική σε χαρτί,
64,5 x 49 εκ. Αρ. κτ. 2461

Σεπτέμβριος 2018



not very 3

Έργα



Χωρίς τίτλο, 3/10/1993
Ακρυλικό και μολύβι σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2404



Χωρίς τίτλο, 1993
Ακρυλικό σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2402



Χωρίς τίτλο, 1993
Ακρυλικό σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2403



Χωρίς τίτλο, 1993
Μικτή τεχνική σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2440



Χωρίς τίτλο, 1993
Ακρυλικό και μολύβι σε χαρτί, 29,8 x 21,1 εκ.
Αρ. Κτ. 2415

Χωρίς τίτλο, 1993
Ακρυλικό σε χαρτί, 29,8 x 21,1 εκ.
Αρ. Κτ. 2441



AD

Martins 93

Χωρίς τίτλο, 1995
Μικτή τεχνική σε χαρτί, 76,4 x 56,98 εκ.
Αρ. Κτ. 2478



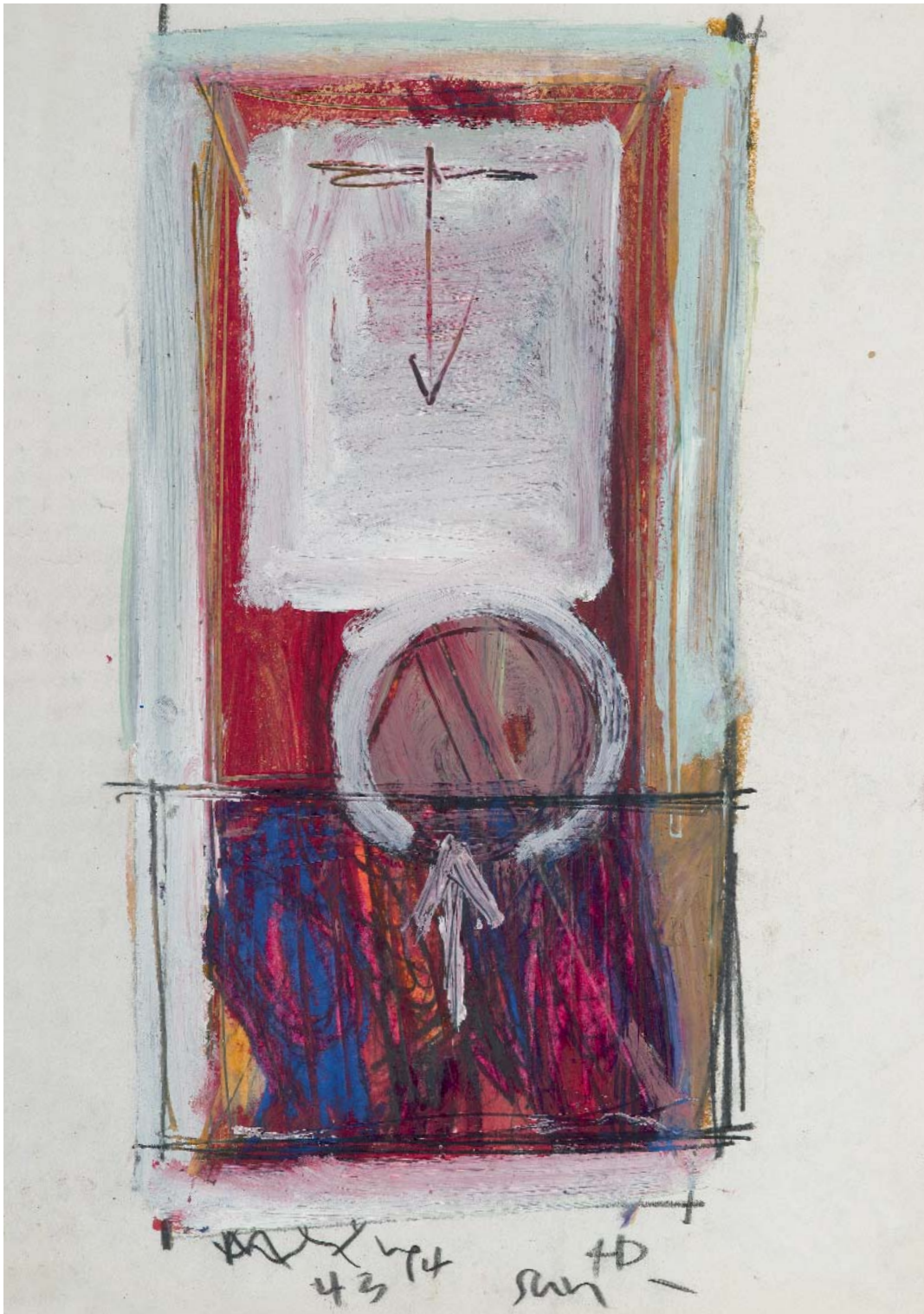




Χωρίς τίτλο, 6/3/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.
Αρ. Κτ. 2274



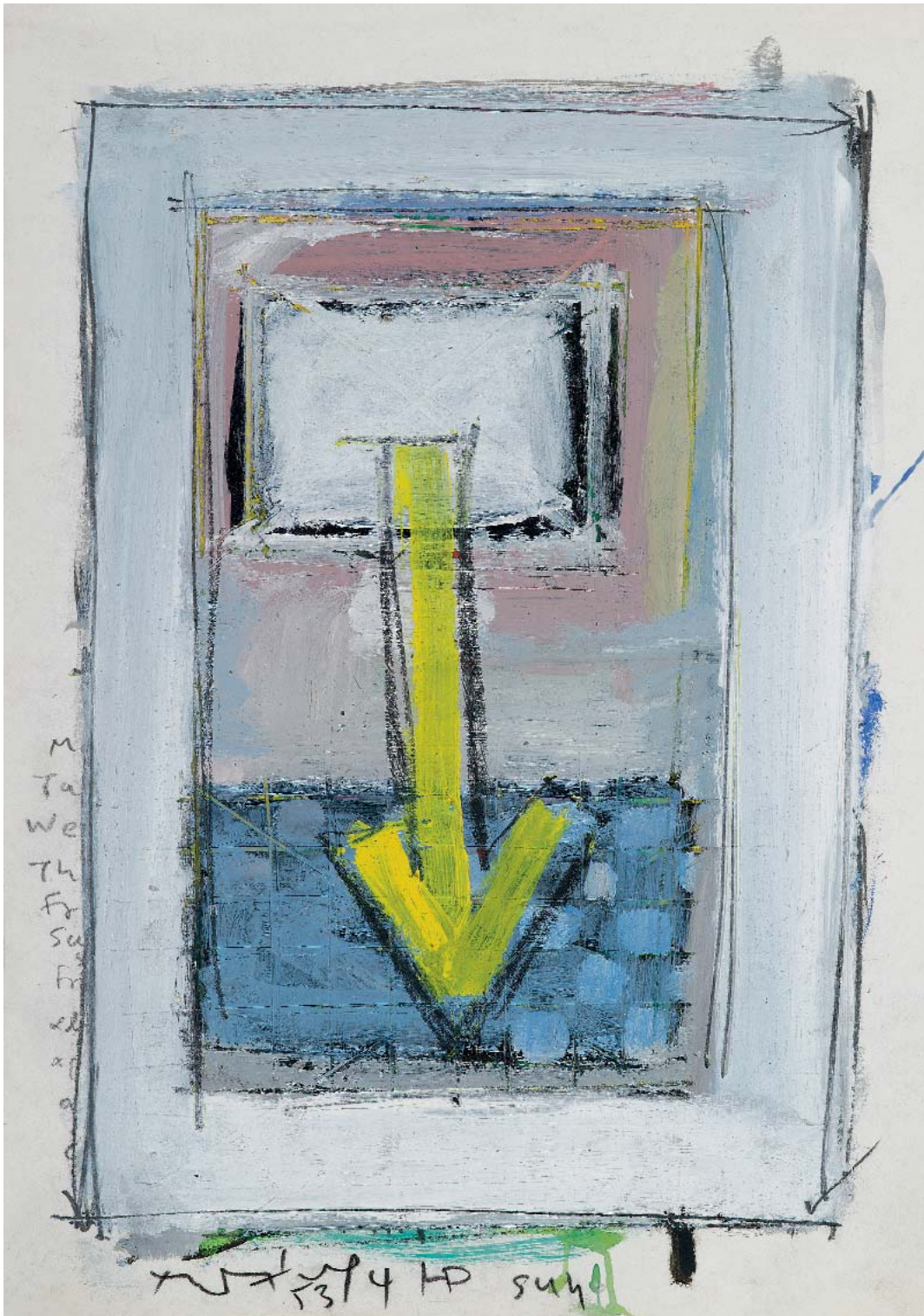
Χωρίς τίτλο, 7/3/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.
Αρ. Κτ. 2278



Χωρίς τίτλο, 4/3/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.
Αρ. Κτ. 2306



Χωρίς τίτλο, 5/3/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.
Αρ. Κτ. 2302



Χωρίς τίτλο, 5/3/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.
Αρ. Κτ. 2285





Χωρίς τίτλο, 1993
Ακρυλικό και μολύβι σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2408

Δ 1 φ



getting letter

proving, dentistry



Χωρίς τίτλο, 1993
Ακρυλικό και μολύβι σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2431



Χωρίς τίτλο, 1993
Μικτή τεχνική σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2419



Χωρίς τίτλο, 1993
Μικτή τεχνική σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2420



Χωρίς τίτλο, 1993
Ακρυλικό και μολύβι σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2407

Φιγούρα, 1/4/1994

Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.

Αρ. Κτ. 2275



medley
1.4.14

4 HP

soul



Φιγούρα, 20/4/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.
Αρ. Κτ. 2271



Φιγούρα, 20/3/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.
Αρ. Κτ. 2272

Χωρίς τίτλο, 94

Μικτή τεχνική σε χαρτί, 59,2 x 41, 8 εκ.

Αρ. Κτ. 2460







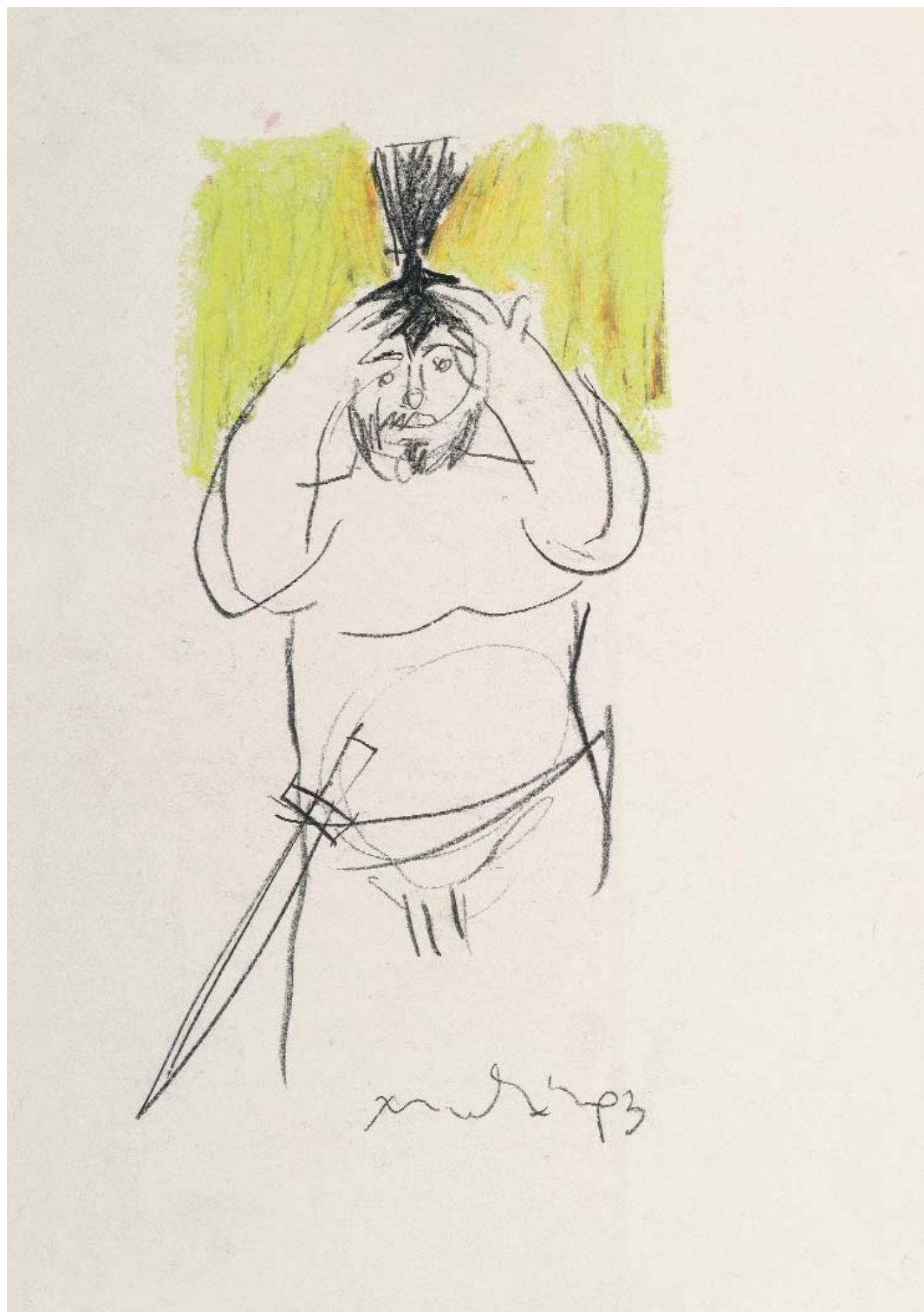
Φιγούρα, 1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.
Αρ. Κτ. 2293



Χωρίς τίτλο, 1993
Ακρυλικό σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2414

Χωρίς τίτλο, 1993
Μικτή τεχνική σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2437



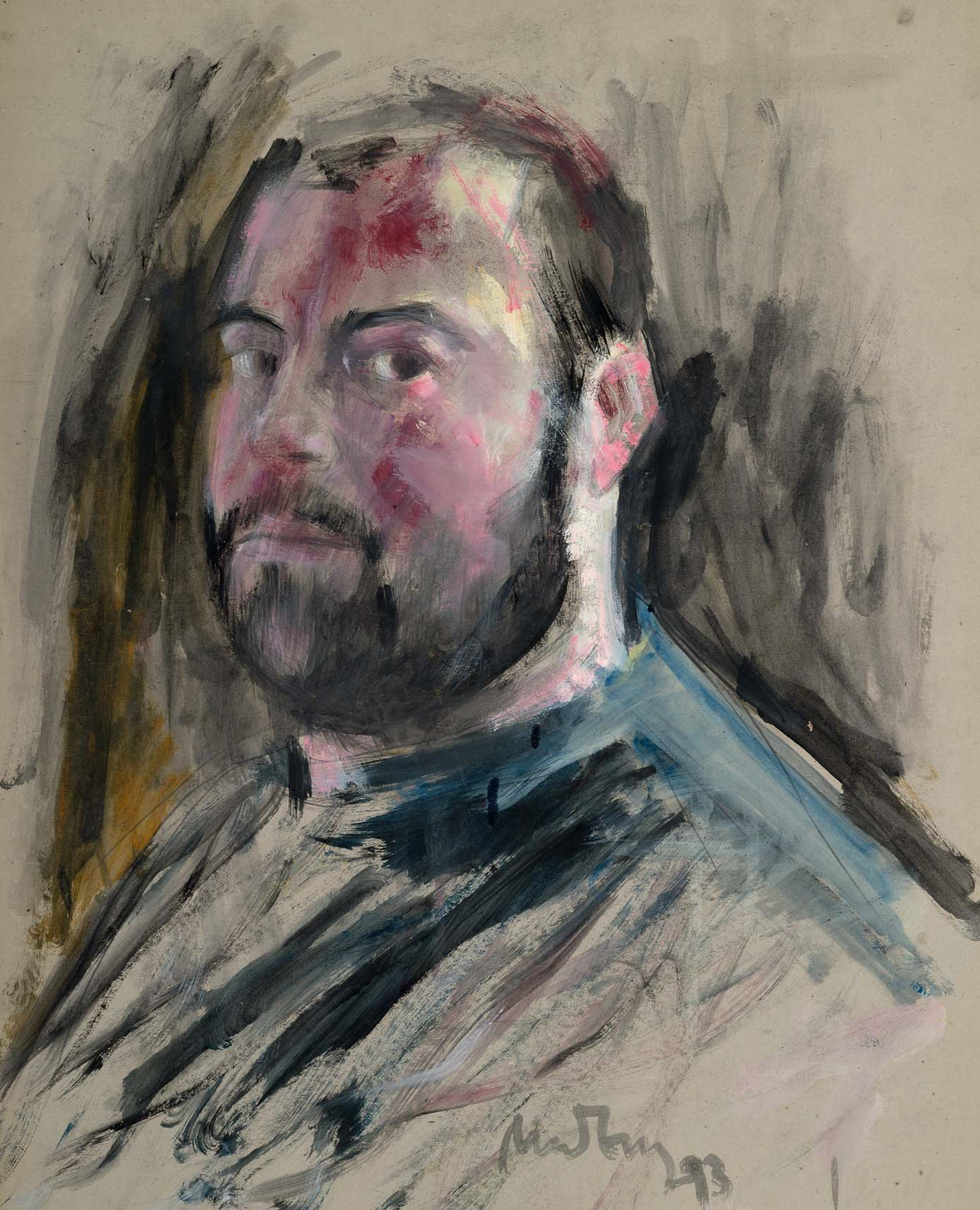


Χωρίς τίτλο, 1993
Μικτή τεχνική σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2438

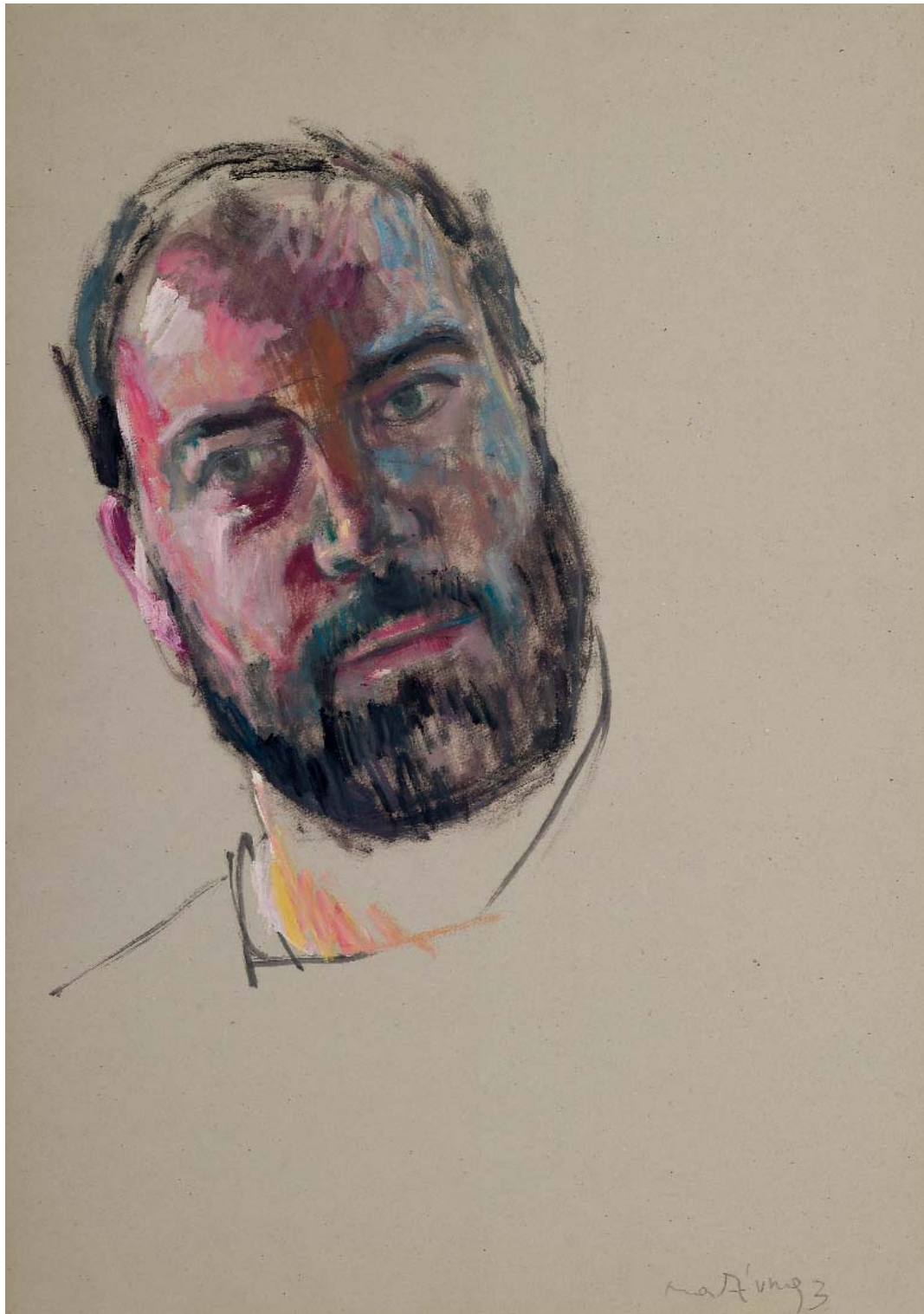


Χωρίς τίτλο, 1993
Ακρυλικό και μολύβι σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2413

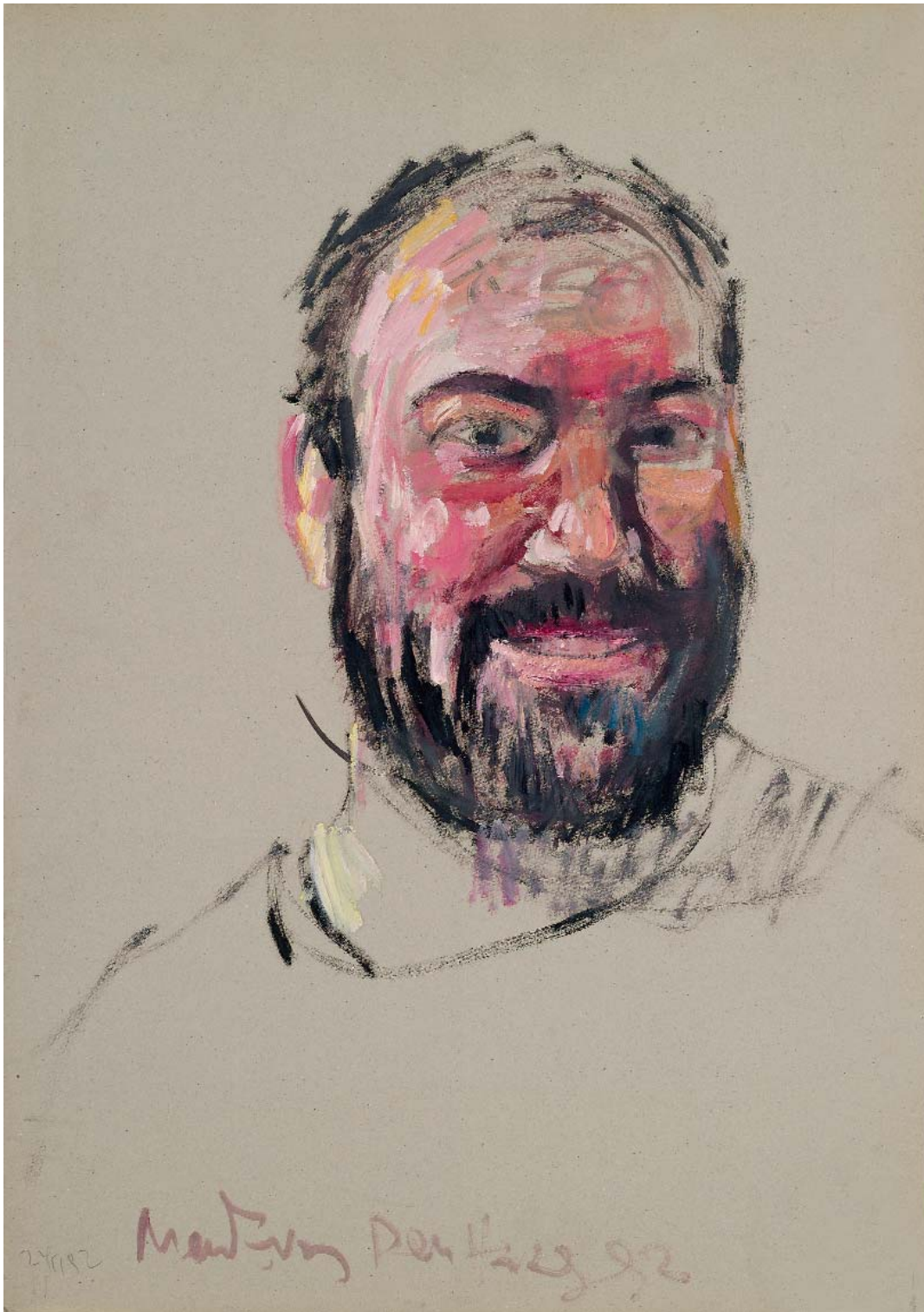
Προσωπογραφία, 93
Ακρυλικό σε χαρτί, 80 x 56,4 εκ.
Αρ. Κτ. 2481



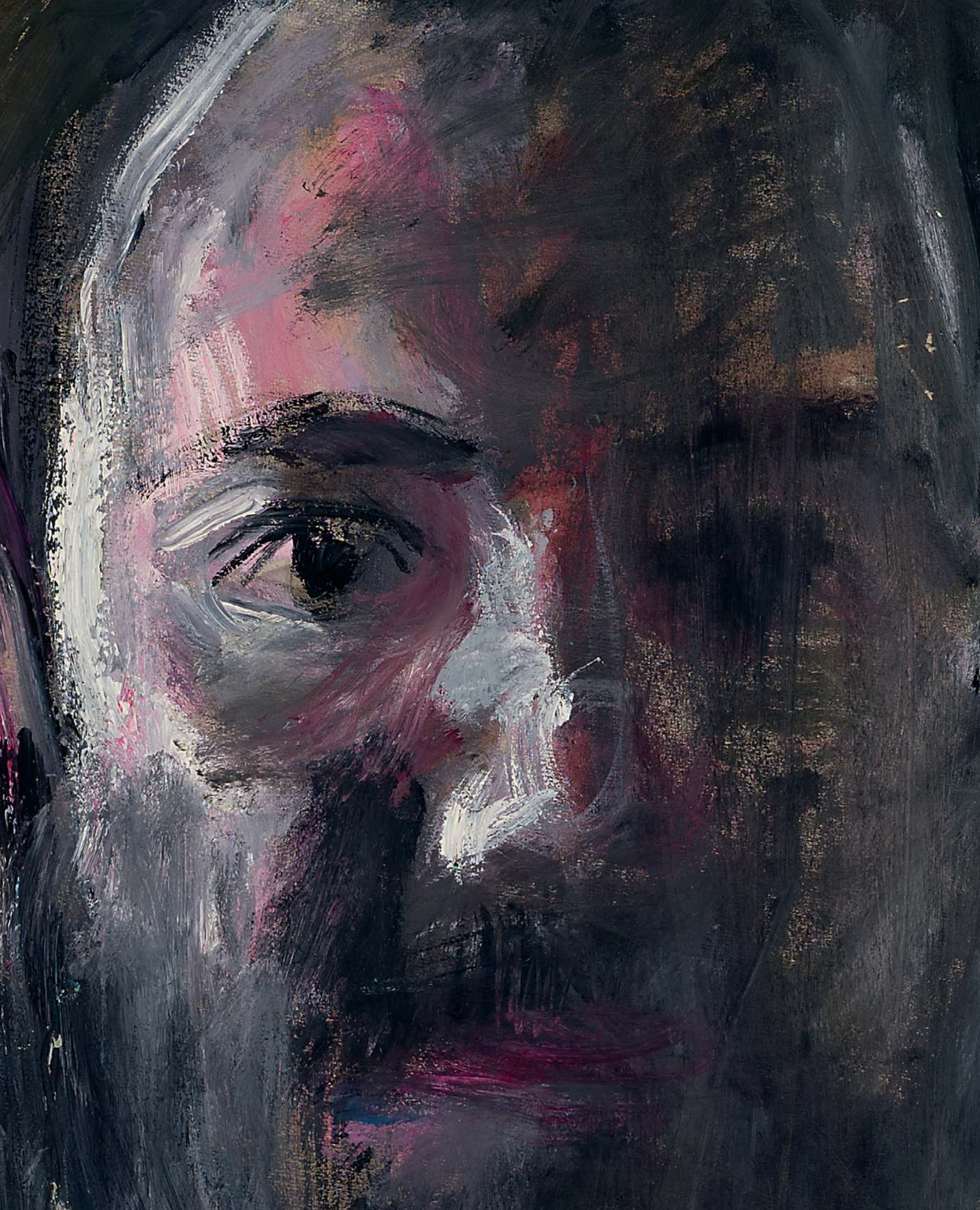
Ma Jany 93

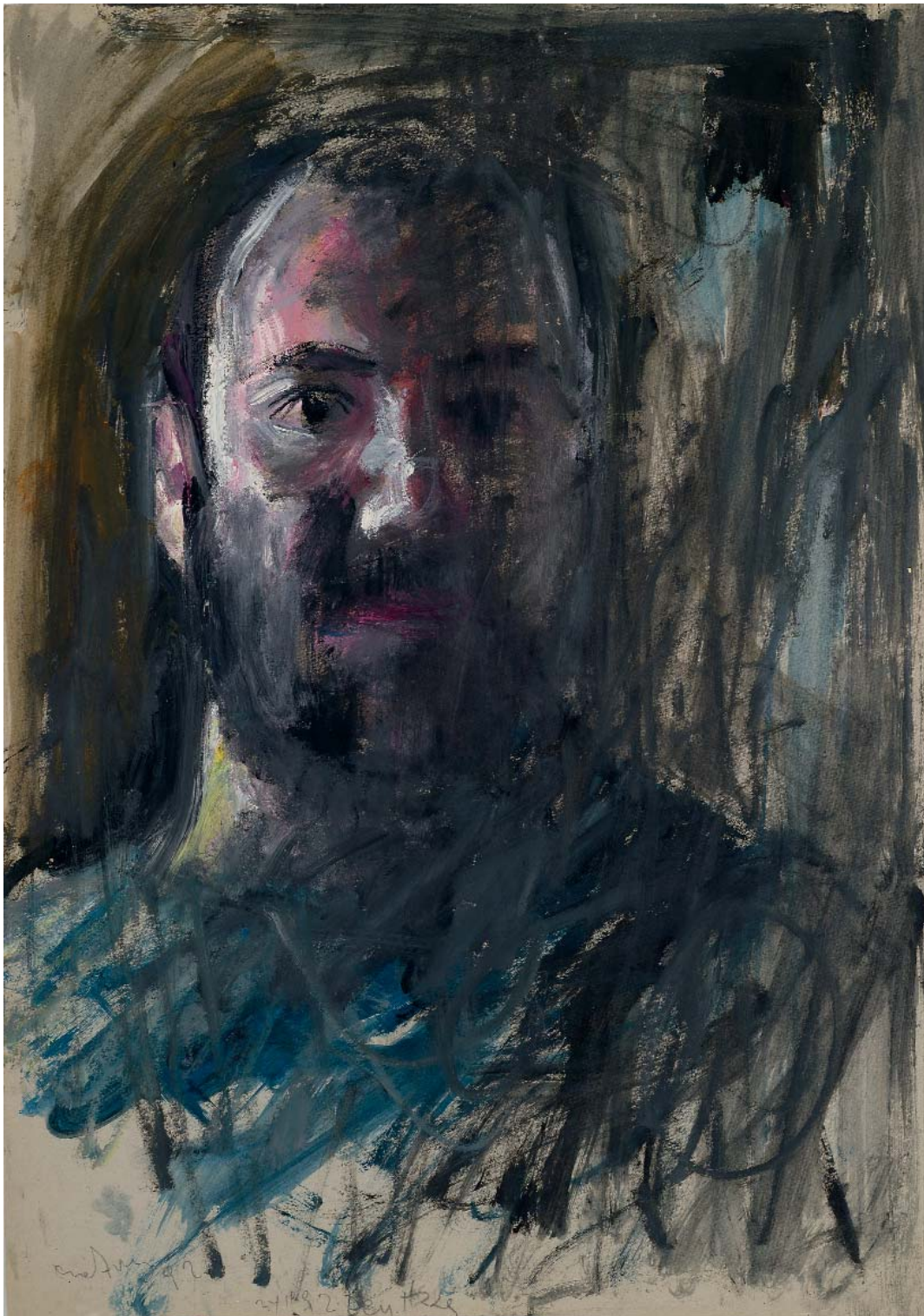


Προσωπογραφία, 93
Ακρυλικό σε χαρτί, 80 x 56,4 εκ.
Αρ. Κτ. 2482



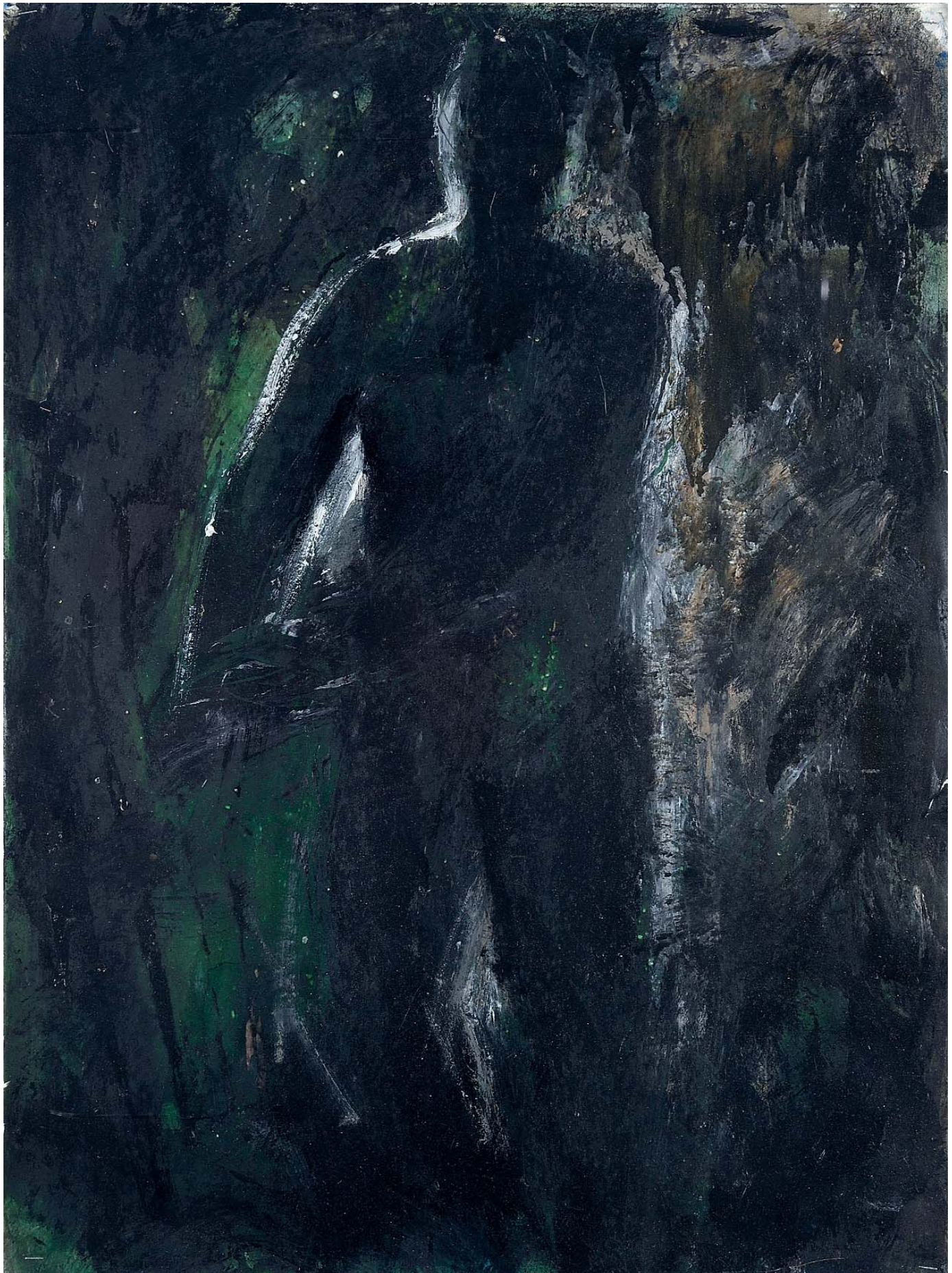
Προσωπογραφία, 92
Ακρυλικό σε χαρτί, 80 x 56,4 εκ.
Αρ. Κτ. 2484

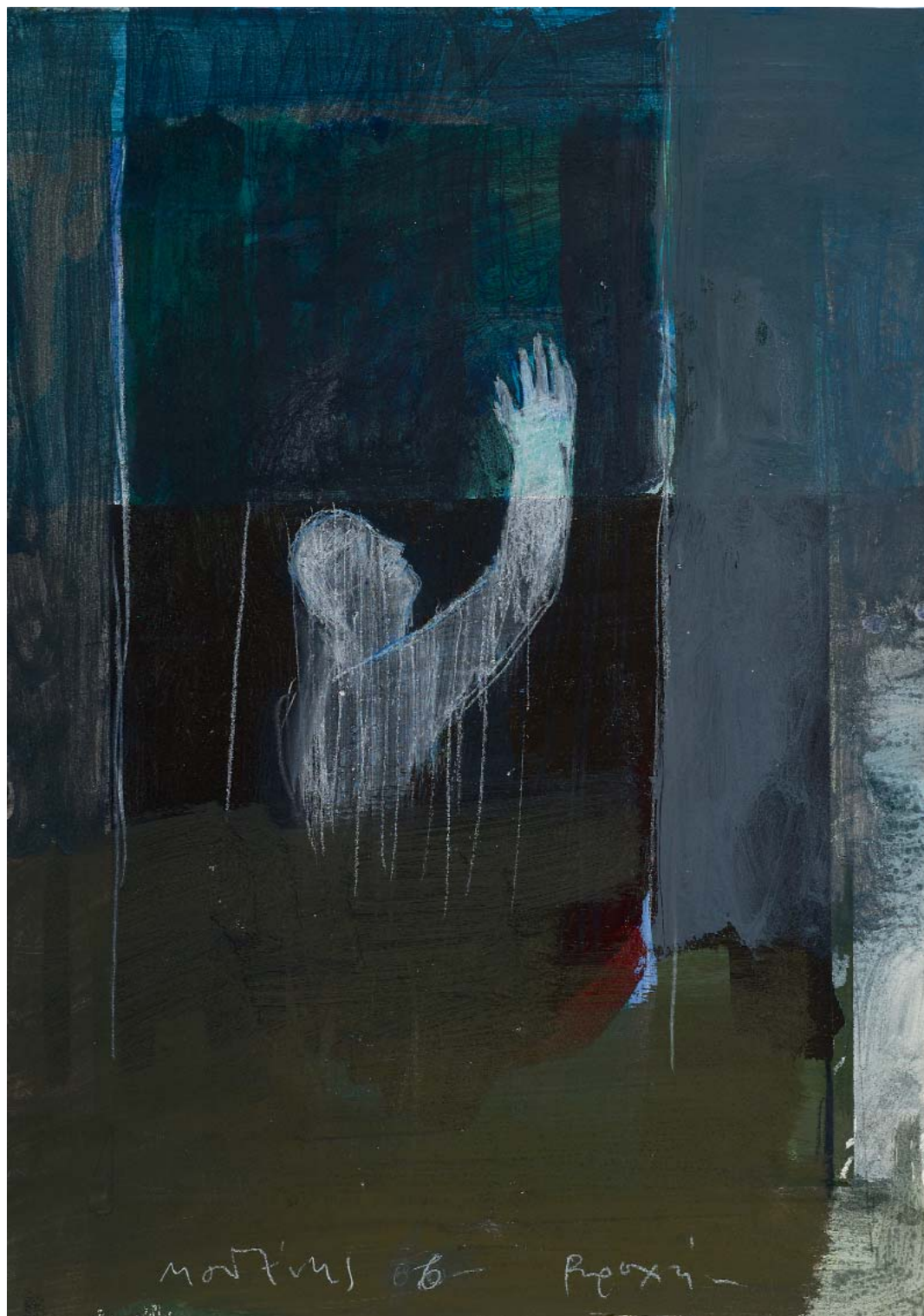




Προσωπογραφία, 92
Ακρυλικό σε χαρτί, 80 x 56,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2483

Φιγούρα
Ακρυλικό σε χαρτί, 76 x 57 εκ.
Αρ. Κτ. 1335





Βροχή, 06
Μικτή τεχνική σε χαρτί, 59,2 x 41,8 εκ.
Αρ. Κτ. 2465



Βροχή, 17/3/06
Μικτή τεχνική σε χαρτί, 59,2 x 41,8 εκ.
Αρ. Κτ. 2464



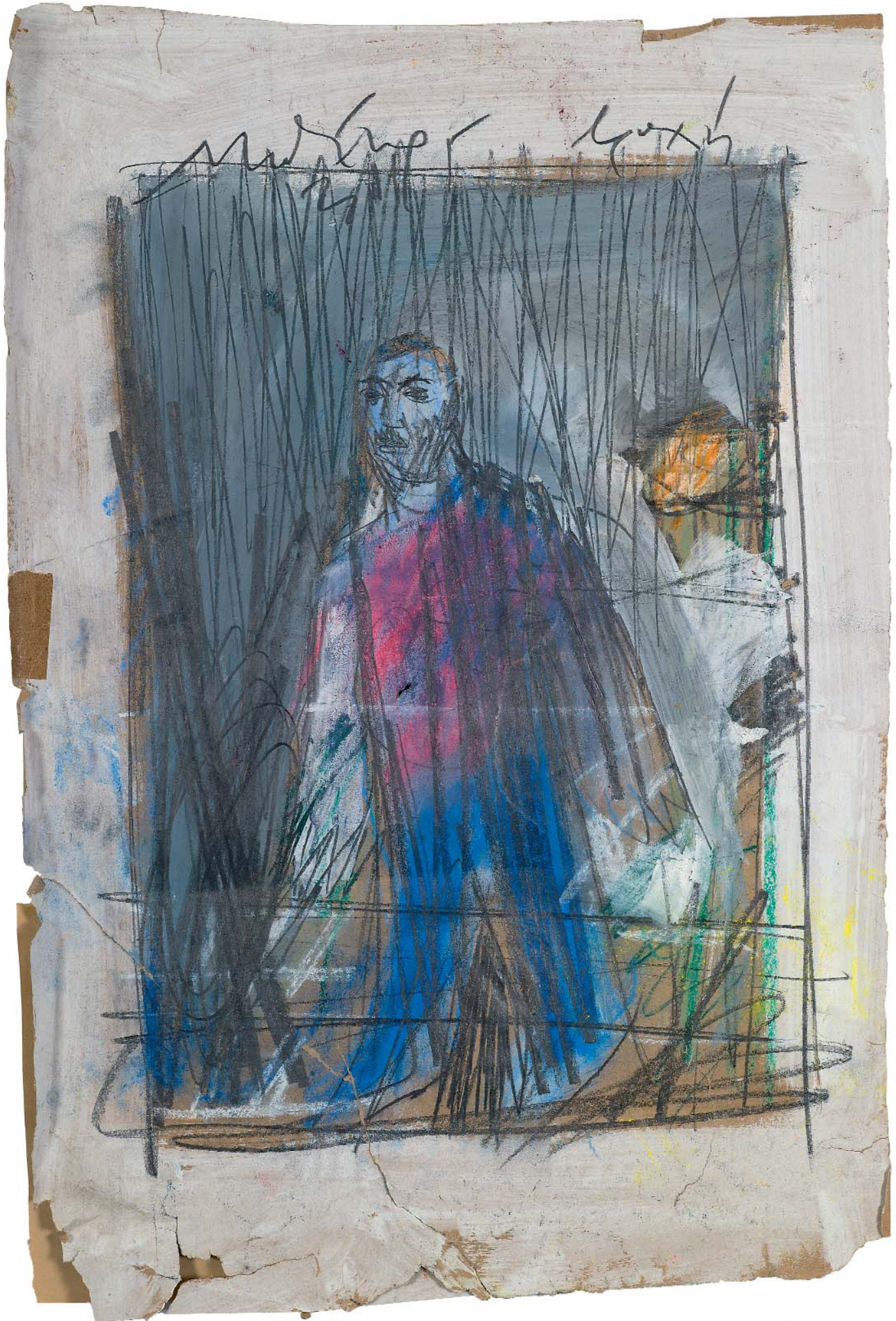


Βροχή, 06
Μικτή τεχνική σε χαρτί, 59,2 x 41,8 εκ.
Αρ. Κτ. 2463

Βροχή

Μικτή τεχνική σε χαρτί, 80 x 53,5 εκ.

Αρ. Κτ. 2462





Εσταυρωμένος, 2000
Λάδι σε καμβά, 208 x 198 εκ.
Αρ. Κτ. 568





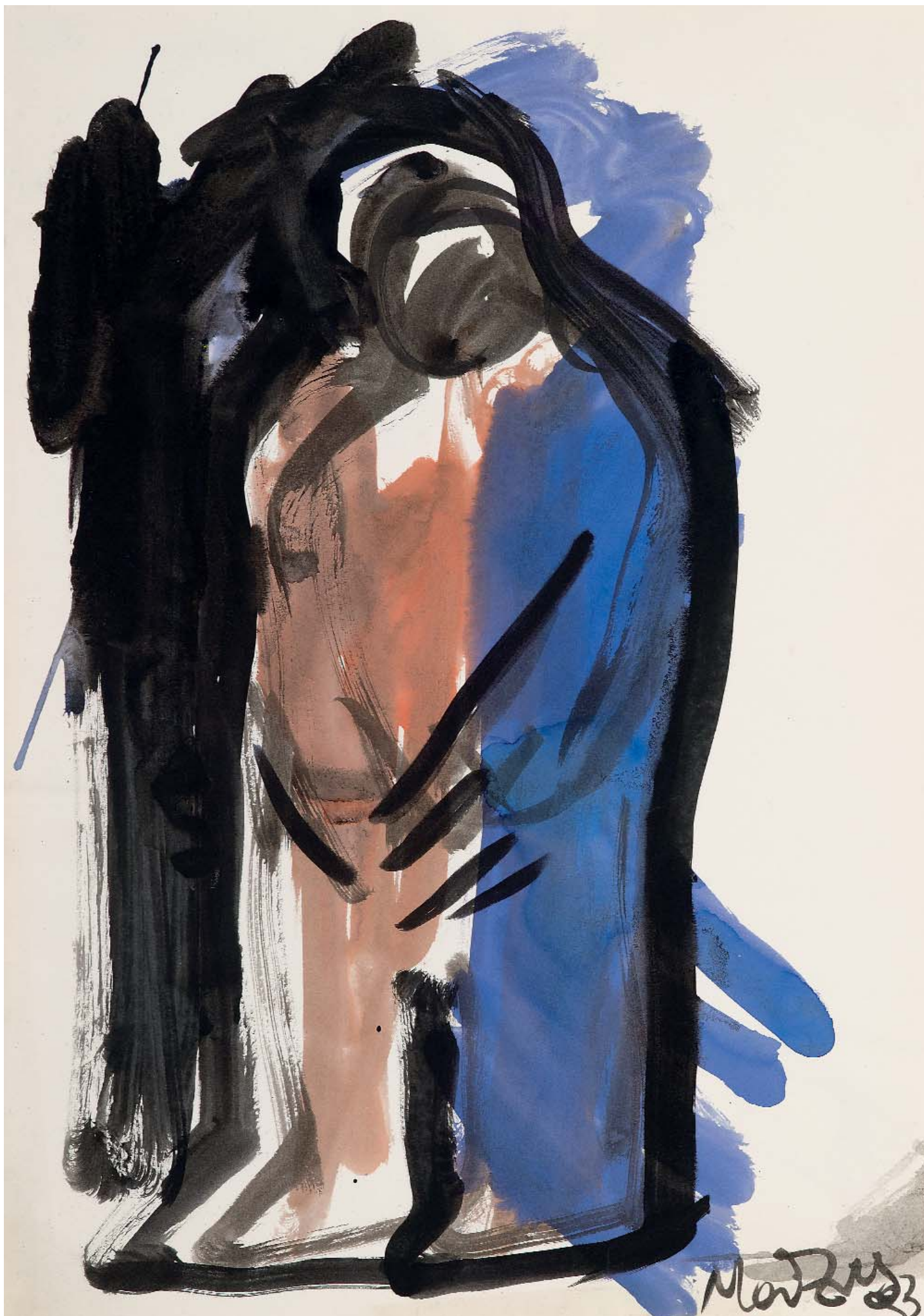
Morning Mirror, 1994
Λάδι σε χαρτί, 38 x 30 εκ.
Αρ. Κτ. 1317

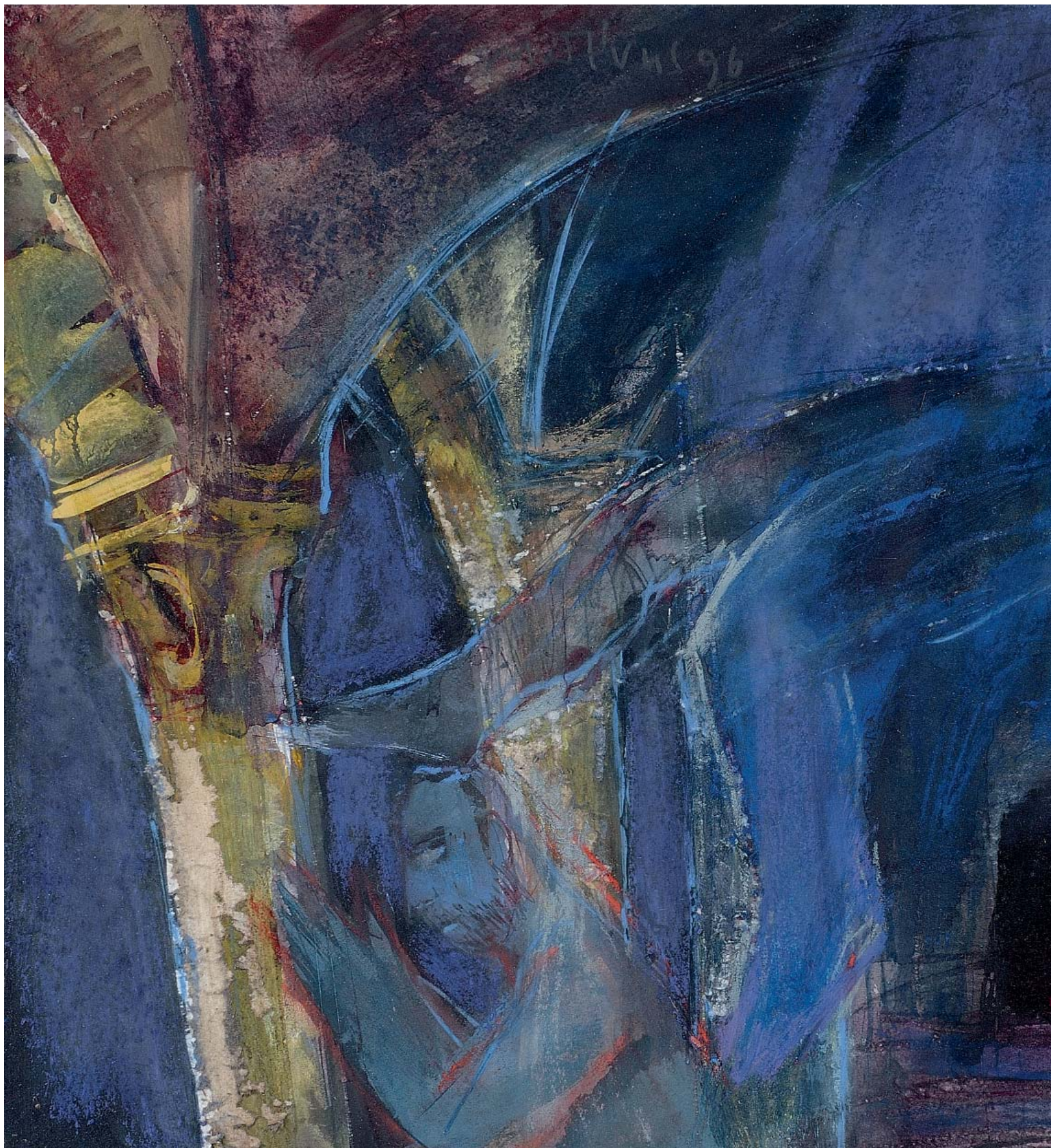


Φιγούρες, 12/3/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 55 x 45,8 εκ.
Αρ. Κτ. 2312

Χωρίς τίτλο, 1993

Ακρυλικό σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2430







Ξαπλωτή φιγούρα
Ακρυλικό σε χαρτί, 37 x 54 εκ.
Αρ. Κτ. 1336



Water, 1994
Ακρυλικά σε χαρτί, 44 x 28 εκ.
Αρ. Κτ. 1334



Φιγούρα, 7/3/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.
Αρ. Κτ. 2276

Φιγούρες, 11/3/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 55 x 45,8 εκ.
Αρ. Κτ. 2308

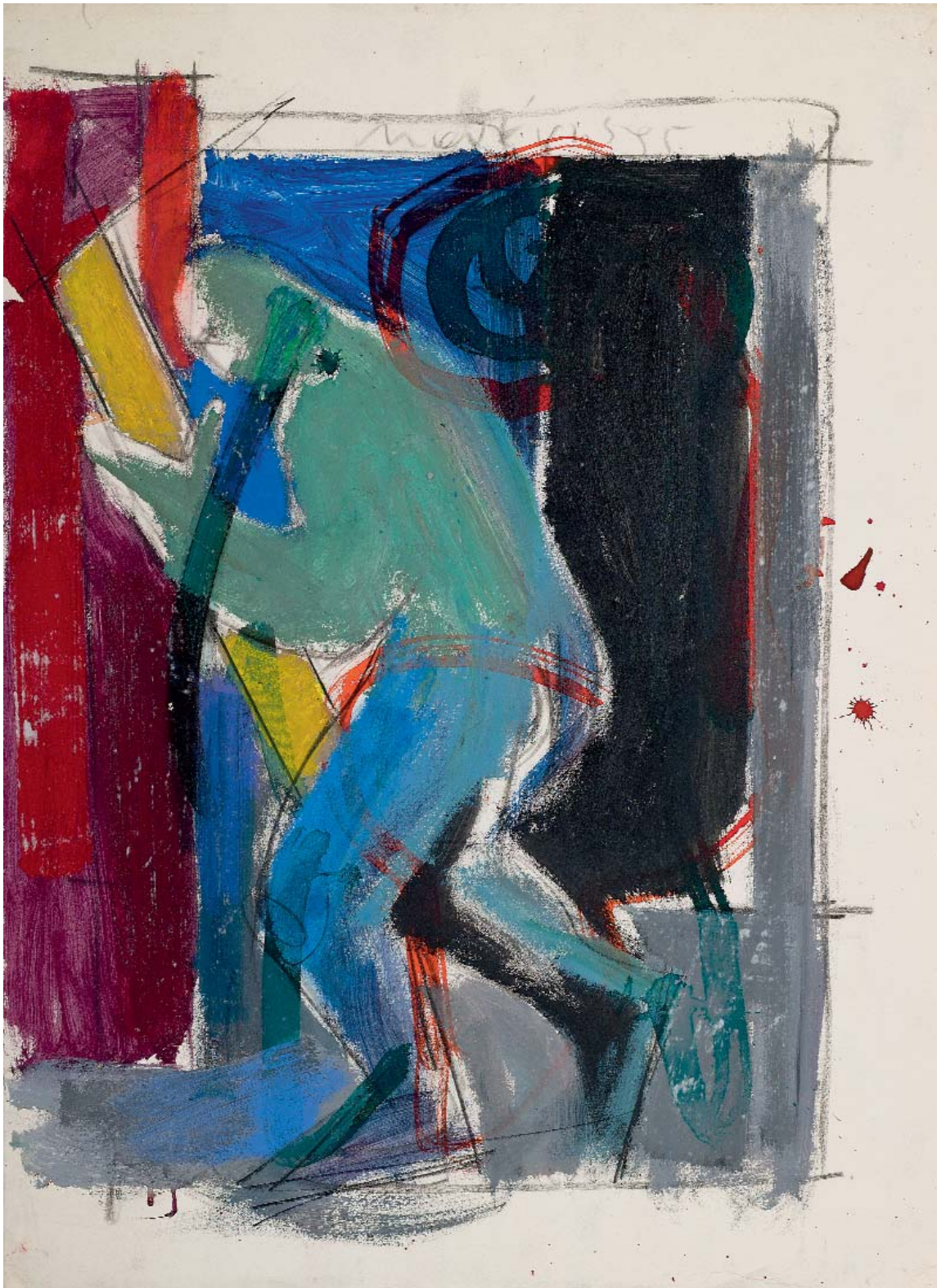


113/4

Worcester Street 1940



Χωρίς τίτλο, 1995
Μικτή τεχνική σε χαρτί,
76,4 x 56,8 εκ. Αρ. κτ. 2476



Χωρίς τίτλο, 1995
Μικτή τεχνική σε χαρτί,
78,2 x 56,2 εκ. Αρ. κτ. 2477



Χωρίς τίτλο
Ακρυλικό σε χαρτί, 32,5 x 25 εκ.
Αρ. Κτ. 2409

Φιγούρες, 12/3/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 55 x 45,8 εκ.
Αρ. Κτ. 2310

33 34 35 →



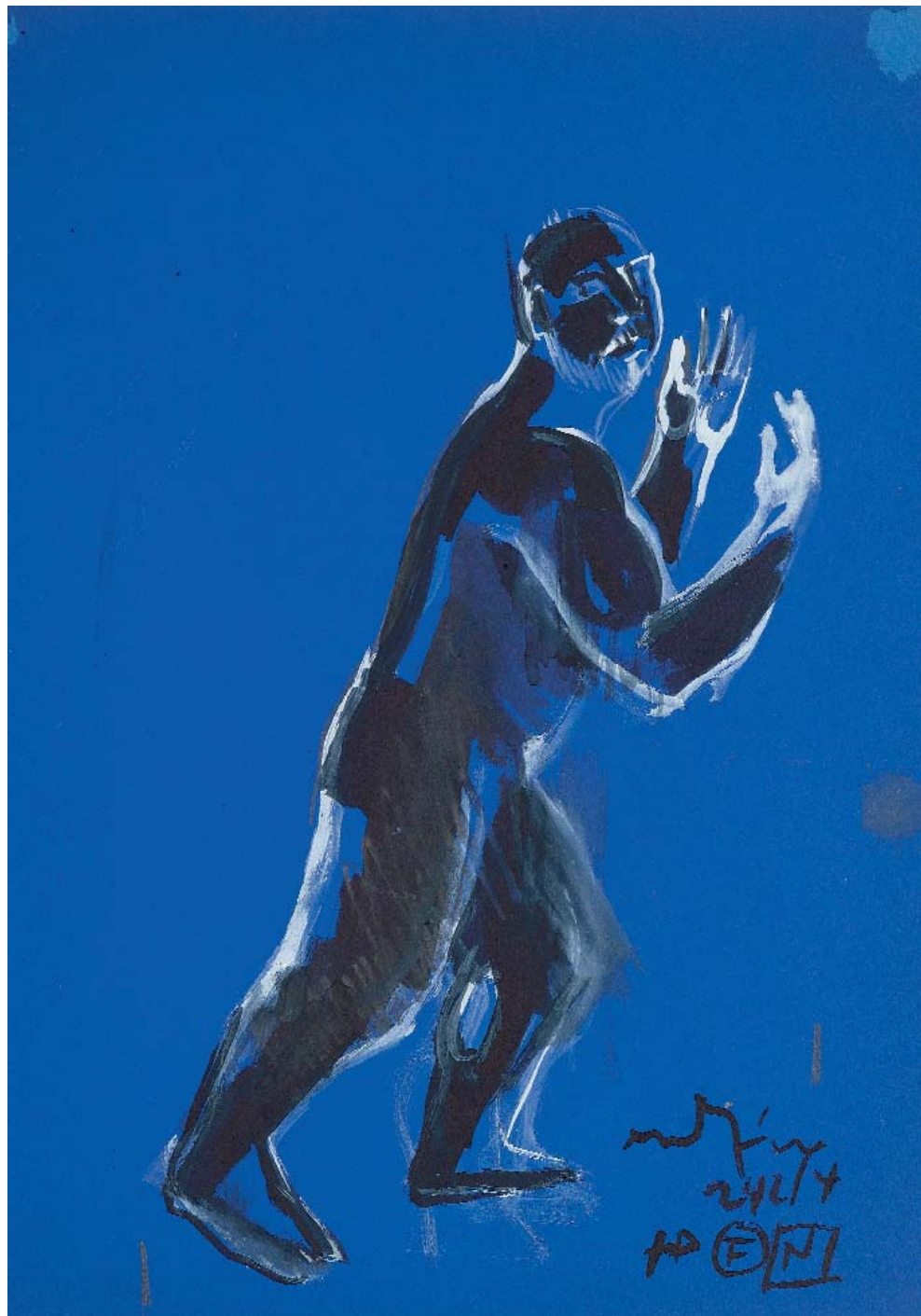
Handwritten scribbles and faint lines at the bottom of the page.



Φιγούρα, 4/4/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.
Αρ. Κτ. 2294



Φιγούρα, 7/3/1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.
Αρ. Κτ. 2282



Χωρίς τίτλο, 1994
Ακρυλικό σε χαρτί, 32,5 x 25 εκ.
Αρ. Κτ. 2410



Χωρίς τίτλο
Μικτή τεχνική – κολάζ, 33,5 x 28 εκ.
Αρ. Κτ. 2412

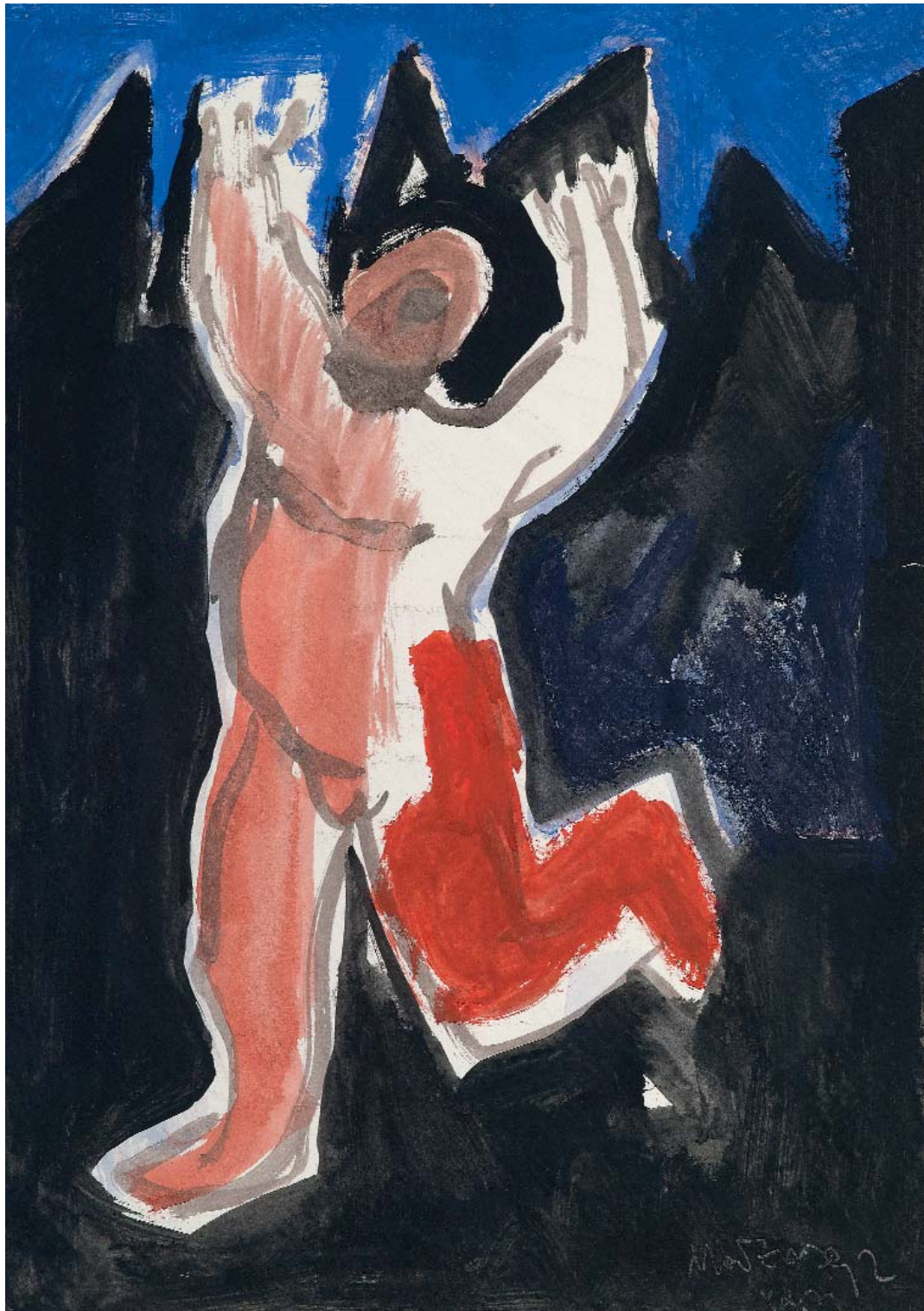
Φιγούρα, 5/3/1994

Ακρυλικό σε χαρτί, 48 x 32 εκ.

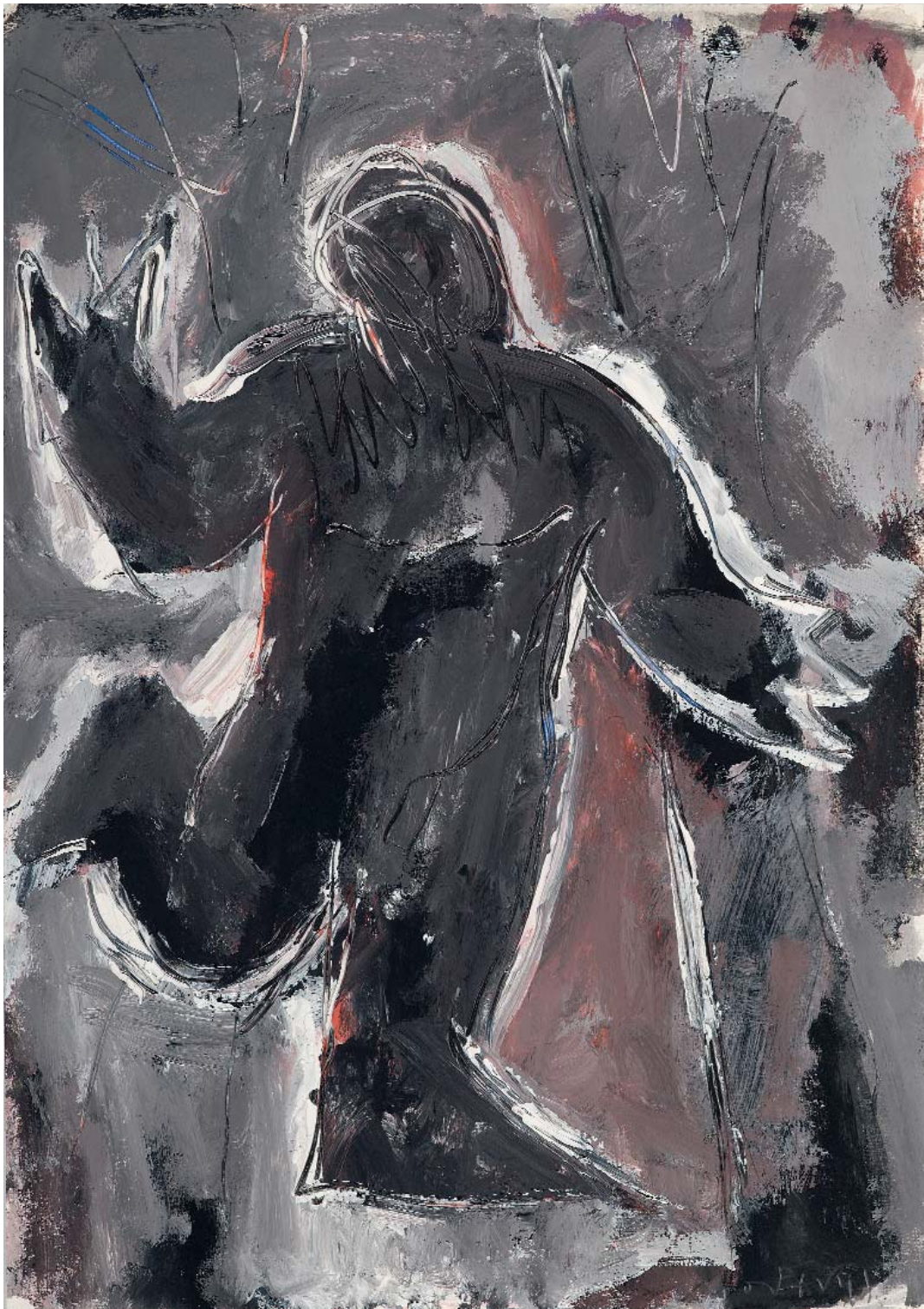
Αρ. Κτ. 2277



5314 to the street for



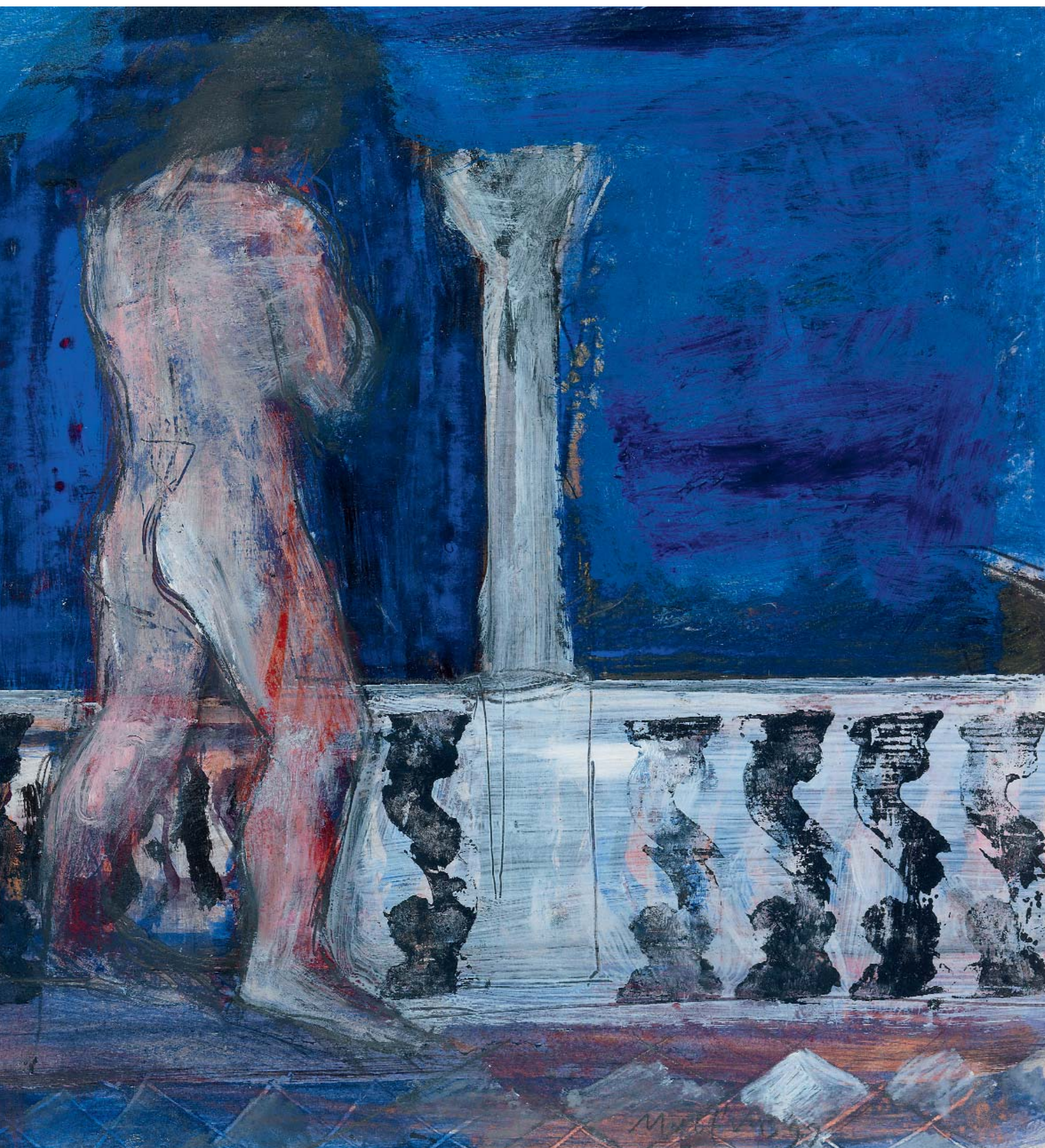
Χωρίς τίτλο, 1992
Ακρυλικό σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2424



Χωρίς τίτλο
Ακρυλικό σε χαρτί, 42 x 29,7 εκ.
Αρ. Κτ. 2425



Ερωτικό, 1999
Λάδι σε χαρτί, 42 x 57 εκ.
Αρ. Κτ. 138



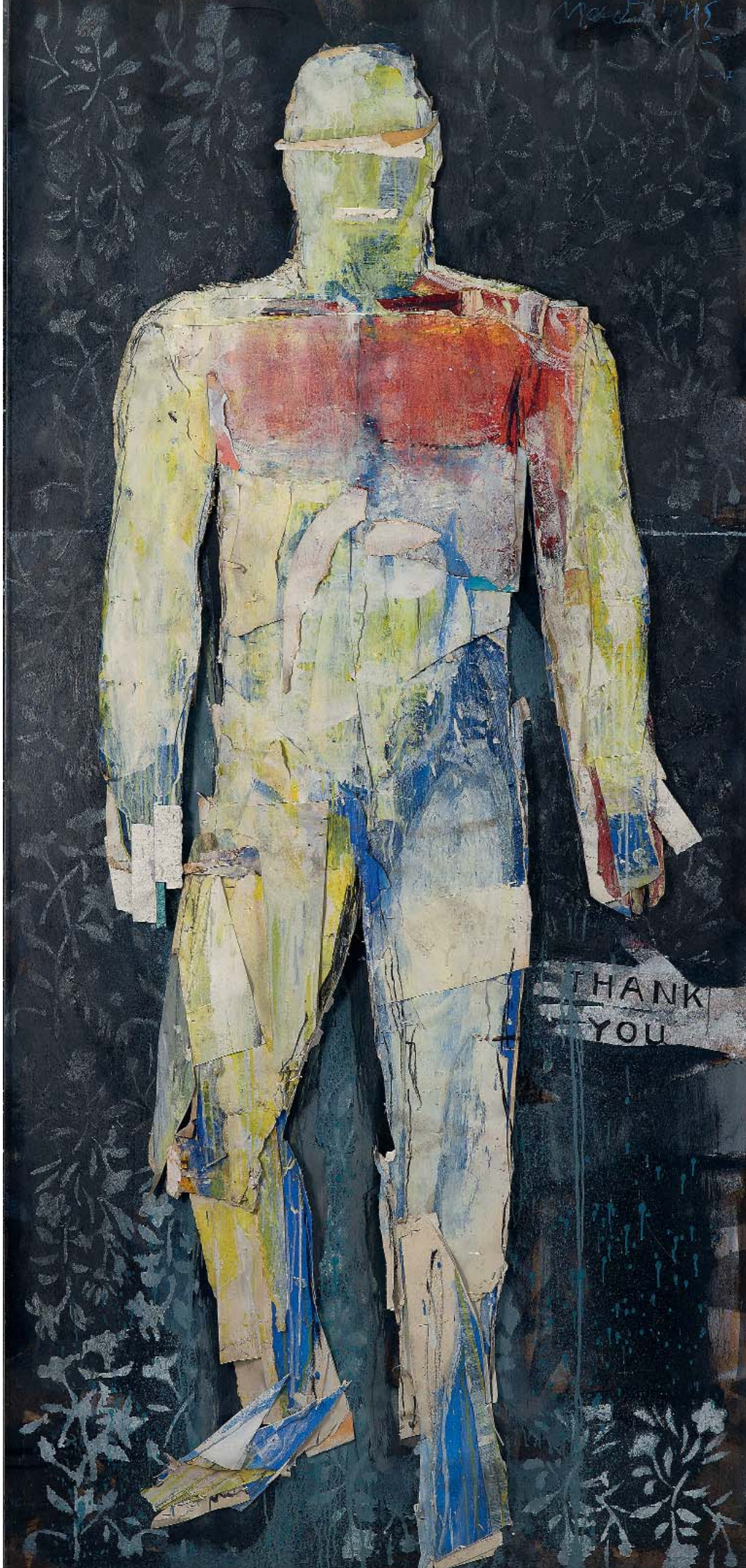


Έρωτας, 95
Μικτή τεχνική σε χαρτί, 54,2 x 45,8 εκ.
Αρ. Κτ. 2473



Χωρίς τίτλο, 95
Μικτή τεχνική σε χαρτί, 54,2 x 45,8 εκ.
Αρ. Κτ. 2474

Φιγούρα, 93-07
Μικτή τεχνική, 223 x 105 εκ.
Αρ. Κτ. 2485





Μιχάλης Μαδένης

Γεννήθηκε στην Κομοτινή το 1960. Σπούδασε ζωγραφική στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας (1985-1990) εξασφαλίζοντας υποτροφία για κάθε έτος σπουδών από το ΙΚΥ. Δάσκαλός του στο προκαταρκτικό έτος ήταν ο Τριαντάφυλλος Πατρασκίδης και στη συνέχεια ο Παναγιώτης Τέτσης, από το εργαστήριο του οποίου αποφοίτησε με άριστα.

Συνέχισε τις μεταπτυχιακές σπουδές, ένα χρόνο με υποτροφία του Ολλανδικού κράτους και δύο χρόνια με υποτροφία του ΙΚΥ, στην Ελεύθερη Ακαδημία Τεχνών της Χάγης με δάσκαλο τον Bob Bonies, όπου και αρίστευσε.

Παρουσίασε τη δουλειά του σε 15 ατομικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, με πρώτη ατομική του έκθεση στην γκαλερί Νέες Μορφές το 1992, και συμμετείχε μέχρι σήμερα σε 150, περίπου, ομαδικές εκθέσεις.

Έργα του βρίσκονται στην Εθνική Πινακοθήκη, Βουλή των Ελλήνων, Τράπεζα της Ελλάδος, Μουσείο Βορρέ, Μουσείο Φρουσίρα, Ιστορικό Αρχείο-Μουσείο Ύδρας, Δημοτική Πινακοθήκη Πάτρας, Δημοτική Πινακοθήκη Πτολεμαΐδας, Δημοτική Πινακοθήκη Αλεξανδρούπολης, Πινακοθήκη Γιώργου Βογιατζόγλου, Ίδρυμα Κωνσταντίνου Καραμανλή, Συλλογή Ευριπίδη, Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή, καθώς και σε σημαντικές δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και το εξωτερικό.



2007, Εργαστήριο της οδού Κωνσταντινουπόλεως, φωτογραφία: Johanna Weber